

— R ý m a ř o v s k ý —

horizont

Měsíčník regionu Rýmařovska

číslo 11/2020

vyšlo 27. 11. 2020

cena 15 Kč

**Odešla významná osobnost města –
Ing. Miloslav Marek**

**Nový chodník na Okružní ulici vybízí
k procházkám**

**Děti z janovické školkyně pomáhaly
obnovit les**

ročník XXII.

**Opravy silnice v ulici U Rybníka budou
pokračovat do 18. prosince**

**Rýmařov hostil mezinárodní závod
v cyklokrosu**

V Hedvě Český brokát natáčela televize pro cestovatelský magazín

Upravené parkování na Příkopech

Mezinárodní závody v cyklokrosu ve Flemmichově zahradě

František Nedomlel předal městu Rýmařov další část betlému

Součástí nového chodníku na Okružní je i dřevěný mostek

Nouzový stav a jeho důsledky

Děti z janovické školky sázely buky na Den stromů Foto: MŠ Rýmařov

Foto: redakce

Aktuálně z města

POZVÁNKA

na zasedání zastupitelstva města,
které se bude konat
ve čtvrtek 10. prosince od 17:00
ve velkém sále Střediska volného času
Rýmařov na Okružní ulici 10.

Organizace a průběh zasedání budou přizpůsobeny
aktuálně nařízeným bezpečnostním opatřením.
Pro případné změny v termínu sledujte informace
na www.rymarov.cz.

Z jednání zastupitelstva

V řádném termínu 5. listopadu proběhlo ve velkém sále Střediska volného času zasedání zastupitelstva města. Jednání zahájila minuta ticha za zesnulého Miloslava Marka. Dále na úvod místostarostka Lenka Vavříčková blahopřála k narozeninám starostovi Luděkovi Šimko a zastupiteli Bronislavu Koňářkovi.

Na programu byla zpráva o hospodaření města k 30. září 2020 a druhý návrh rozpočtu na rok 2021, který budou v konečné verzi zastupitelé projednávat na následujícím zastupitelstvu. Byl schválen i návrh střednědobého výhledu rozpočtu města na roky 2021–2024. Dále se řešily majetkové záležitosti. Byly představeny změny podmínek při poskytování pomoci nájemníkům nebytových prostor postiženým mimořádnými opatřeními v době nouzového stavu (viz samostatný článek). Odbor regionálního rozvoje připravuje podání žádosti o dotaci na opravu Husovy ulice. Mimo jiné se na závěr projednávala zpráva o zubařské praxi MDDr. Júlie Balážové, o které se dočtete v rubrice Zdravotnictví.

Zasedání zastupitelstva je možné vždy sledovat v reálném čase na kanálu YouTube. Odkaz na přímý přenos je předem zveřejněn na webových stránkách města současně s podrobnou pozvánkou. Na závěr vedení města poděkovalo Základní škole Rýmařov, Mateřské škole Rýmařov a Středisku volného času za zvládnutí druhé vlny covidu.

Foto a text: JS

V tomto čísle najdete

Aktuálně z města

Z jednání zastupitelstva.....	str. 3
Zastupitelé schválili úpravu podpory podnikatelů.....	str. 4
Město požádá o dotaci na opravu Husovy ulice.....	str. 4
Nový chodník na Okružní ulici a upravené parkování na sídlišti Příkopy.....	str. 4
Změna telefonních čísel organizace Byterm Rýmařov od 1. prosince.....	str. 5

Užitečná informace

Od 2. listopadu je ulice U Rybníka uzavřena.....	str. 7
Malé a střední podniky mohou využít veřejných zakázek	str. 8
Covid Portál – vládní opatření lidskou řečí.....	str. 8

Zdravotnictví

Informace o provozu zubařské praxe	
MDDr. Júlie Balážové.....	str. 8

Školství

Gymnaziální příprava v čase distanční výuky.....	str. 10
Janovická škola slavila Den stromů.....	str. 10

Vzpomínka

Rozloučení s Miloslavem Markem.....	str. 13
-------------------------------------	---------

Městská knihovna

Čtenářská výzva	
Lenka Elbe: U Ra No vA.....	str. 16

Organizace a spolky

Radek Ocelák vypráví o svých nových knihách.....	str. 17
Legionáři ocenili Pavla Bednára z Janovic.....	str. 18
Otužilci ze Staré Vsi uklízeli Podolský potok.....	str. 19

Zámek Janovice

I ženy mají svůj řád – řád Hvězdného kříže.....	str. 21
---	---------

Z historie

Vzácná a unikátní keramika a jiné nálezy z archeologických lokalit Rýmařovska	
1. Trojnožky.....	str. 22

Zajímavosti z přírody

Vyprávění o stromech	
12. Ořešák – Juglans a ořechovec – Carya.....	str. 24

Sport

Rýmařov hostil mezinárodní závody v cyklokrosu.....	str. 25
---	---------

Autor fotografie na titulní straně:
Václav Paveza

Zastupitelé schválili úpravu podpory podnikatelů

Zastupitelé se na svém jednání 5. listopadu vrátili k podmínkám podpory podnikatelů podnikajících v prostorách ve vlastnictví města, kteří byli v podnikání přímo či nepřímo omezeni mimořádnými opatřeními v době nouzového stavu. Důvodem tohoto kroku byla ministerstvem průmyslu a obchodu nově vyhlášená Výzva 2 k Programu podpory podnikatelů postižených celosvětovým šířením onemocnění COVID-19 způsobeného virem SARS-CoV-2 „COVID – Nájemné“, která reaguje na druhou vlnu pandemie koronaviru. V nové výzvě podpoří stát podnikatele úhradou poloviny nájemného za červenec, srpen a září 2020. Spoluúčast pronajímatele ve formě jakékoli slevy na nájemném není požadována. Okruh oprávněných žadatelů je dán přesným výčtem, který odpovídá podnikatelským činnostem zakázaným usnesením vlády postupně přijatými během října 2020.

Žadatel o podporu státu musí mimo jiné splnit podmínku uhrazení alespoň 50 % nájemného za červenec, srpen a září 2020 před podáním žádosti. V tomto bodě jsme se dostali do kolize s již dříve schvá-

lenou podporou města. Zastupitelé v září rozhodli, že podnikatelům postiženým nouzovým stavem v jarním období bude poskytnuta podpora tak, že v kombinaci s podporou státu neuhradí v období března až července 2020 žádné nájemné. Tito podnikatelé tedy nebyli schopni podmínku druhé výzvy v části úhrady nájmu za červenec 2020 splnit.

Z tohoto důvodu upravili zastupitelé rozsah slev poskytnutých městem v souvislosti s první výzvou tak, že snížili slevu na nájmu na červenec na 50 % a nově poskytli slevu na nájmu ve výši 50 % na měsíc srpen 2020. Očekávaný propad příjmů v rozpočtu Bytermu tak zůstane beze změny.

Žádosti do druhé výzvy COVID – Nájemné ministerstva průmyslu a obchodu je možné podávat od 21. října 2020 do 21. ledna 2021, 23:59, a to elektronicky prostřednictvím informačního systému dostupného na webu mpo.cz.

*Ing. Lenka Vavříčková
místostarostka*

Město požádá o dotaci na opravu Husovy ulice

V současné době probíhá příprava podkladů pro podání žádosti o dotaci na projekt nazvaný „Oprava místní komunikace Husova“ z programu Ministerstva pro místní rozvoj – Podpora obcí s 3 001–10 000 obyvatel, podprogramu Podpora obnovy místních komunikací (dále jen „program MMR“).

Projekt zahrnuje opravu stávající komunikace, opravu a vybudování nového chodníku a revitalizaci přilehlých zelených ploch na Husově ulici od třídy Hrdinů (Vinotěky na Husovce) až po Hrádek (za bufetem na Radniční ulici). Součástí rekonstrukce bude i vybudování dešťové kanalizace, parkovacích stání, stání pro kontejnery a narovnění chodníku směrem od autobusového nádraží, včetně přeložky optického kabelu.

Z uvedeného programu MMR je možné získat dotaci na obnovu místních komunikací spočívající v kompletní výměně konstrukčních vrstev, obnovu kanalizace sloužící k odvodu dešťových vod z komunikace, vybudování parkovacích stání a opěrných zdí. Mezi neuznatelné výdaje jsou zařazeny chodníky včetně obrubníků, vybudování a obnova veřejného osvětlení, parkové a sadové úpravy. Dotace je poskytována až do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů akce. Dolní limit dotace na jednu akci činí 500 tis. korun, horní limit 10 mil. korun.

Do stejného programu podávalo město Rýmařov žádost i v loňském roce na opravu ulic Pivovarské, 1. máje a Hornoměstské. Předpokládané náklady opravy Husovy ulice činí 13 918 tis. korun.

Jde o kvalifikovaný odhad, jelikož v současné době ještě není zpracována dokumentace pro provádění stavby a položkový rozpočet. Zastupitelstvo města podání žádosti o dotaci schválilo.

*Ing. Miroslav Sigmund
vedoucí odboru regionálního rozvoje MěÚ Rýmařov
Foto: redakce*

Nový chodník na Okružní ulici a upravené parkování na sídlišti Příkopy

Stavební práce na Okružní ulici zahrnovaly vybudování nového chodníku v celkové délce cca 380 m. Chodník začíná u Větrné ulice a vede podél oplocení školního sportoviště, vjezdu do školního areálu až k přírodním kanálu rybníku za školou, přes který byla zřízena nová dřevěná lávka. Odtud chodník pokračuje souběžně s komunikací Okružní ulice až po křižovatku s Pivovarskou ulicí u polikliniky.

Zde chodník lemují stávající odstavňovou plochu, která dostala nový povrch. Součástí byla i změna nájezdu na zpevněnou plochu, který byl z bezpečnostních důvodů zřízen směrem do Pivovarské ulice. Součástí stavebních prací bylo také osazení nových lamp veřejného osvětlení a stavba kamenného obložení vodního kanálu. Práce provedla společnost René Darmovzal z Vrba pod Pradědem.

Na sídlišti Příkopy byly dlouhodobě problémy s parkováním, průjezdností a celkovou údržbou a obslužností ulice. Podnět pro změnu dopravního řešení vzešel také z jednání bezpečnostní rady města, kde zástupce Hasičského záchranného sboru apeloval na vyřešení nevyhovující dopravní situace pro případ potřeby zásahu hasičů.

Úprava uličního prostoru řeší nedostatek parkovacích kapacit v prostoru obytné zóny; nově je umožněno parkování pouze na jižní straně ulice, přičemž před domy č. 1 a 3 je vybudováno kolmé stání pro 21 vozidel a v oblouku před domem č. 5 je pět podélných parkovacích míst. Parkovací plochy mají povrch ze zasakovací dlažby. Stávající chodník byl posunut směrem k panelovým domům. Byl upraven vjezd do obytné zóny ve směru z Revoluční ulice, kde byly

zpomalovací polštáře nahrazeny příčným prahem s integrovaným přechodem pro chodce. V rámci výstavby byla zřízena také dvě kontejnerová stání. Součástí úpravy bylo i přemístění čtyř sloupů veřejného osvětlení a změna kabelového vedení. Pro zajištění požadovaných nástupních ploch pro hasičskou techniku bylo nutné v nezbytném rozsahu odstranit i část zeleně. Úpravou uličního prostoru došlo k přesunutí nevhodně parkujících vozidel na vyhrazená parkoviště, tím bude umožněna lepší obslužnost pro vozidla zajišťující údržbu – např. popeláře, zimní údržbu, hasiče apod. Práce provedla firma K2 STAV, s. r. o., ze Šternberka.

*Ing. Miroslav Sigmund
vedoucí odboru regionálního rozvoje MěÚ Rýmařov
Foto: JS*

Zastupitelé schválili poskytnutí dotace na terénní programy pro děti a mladé dospělé

Zastupitelstvo města schválilo poskytnutí dotace společnosti Hope House, z. s., na úhradu výdajů spojených s poskytováním služby terénních programů pro děti a mladé dospělé od 6 do 26 let v Rýmařově ve výši 121 320 korun.

Nezisková organizace Hope House, z. s., z Břidličné provozuje od letošního roku v Rýmařově terénní programy pro děti a mladé dospělé od 6 do 26 let. Jde o sociální službu, která pomáhá nezletilým i mladistvým překonávat různé problémy. Služba je poskytována terénní formou přímo v prostředí mladistvých a mladých dospělých. Uvedený druh služby v Rýmařově dosud chyběl. Posláním organizace je podporovat smysluplné trávení času dětí, kamarádskou podporu a pomoc, možnost si povídat bez autoritativního a represivního

přístupu, upozorňování na nebezpečí škodlivých jevů (kouření, drog, alkoholu, záškoláctví, porušování zákonů), osvěta a zajišťování bezpečného života dětí.

Nezbytnou podmínkou pro financování z prostředků Krajského úřadu Moravskoslezského kraje je finanční spoluúčast obce. Proto město Rýmařov podpořilo financování uvedené služby částkou 121 320 korun. Skutečné náklady služby budou činit 606 600 korun. Služba bude zaměstnávat v Rýmařově jednu terénní pracovníci na plný úvazek a další tři pracovníky na částečné úvazky.

*Bc. Iveta Podzemná, MBA
vedoucí odboru sociálních věcí MěÚ Rýmařov*

Výsadba dotační zeleně – iniciativa Sážíme budoucnost

Město Rýmařov na základě výzvy č. 9/2019 z Národního operačního programu Životní prostředí připravilo a následně na začátku letošního léta podalo projekt na výsadbu zeleně v Rýmařově. Dne 31. 7. 2020 nám byla přiznána dotace a začala se připravovat realizace akce.

Projekt řešil výsadbu v Edrovicích v blízkosti ulice Karla Schinzela. Cílem projektu je zachovat povědomí o starých odrůdách ovocných dřevin, které byly vybrány na základě výsledků mapování výskytu starých ovocných odrůd na Rýmařovsku a jejich stanovištních nároků. Předmětem finanční podpory byl jen nákup stromů a materiálu k výsadbě, nikoliv úhrada prací spojených s výsadbou, protože projekt předpokládal, že se do sázení stromů zapojí veřejnost. Cílem posky-

tovatele dotace je touto cestou zvýšit zájem občanů o životní prostředí a kvalitní veřejný prostor, který se stane dostupným, bezpečným a atraktivním místem a zohlední potřeby členů místní komunity. Do sázení se zapojily děti z fotbalových přípravků a atletického klubu společně se svými rodiči a pod odborným dohledem městských zahradnic a autorky projektu Lenky Ptáčkové, referentky odboru životního prostředí. Sázení proběhlo v sobotu 14. listopadu, a i přes nevlídné počasí se akce vydařila. Celkem bylo vysazeno 47 stromů (muchovníky, třešně, jabloně, švestky...). Chtěl bych touto cestou všem zúčastněným moc poděkovat.

*Luděk Šimko
Foto: Lenka Ptáčková*

Změna telefonních čísel organizace Byterm Rýmařov od 1. prosince

Byterm Rýmařov, p. o., upozorňuje, že od 1. 12. 2020 dojde ke změně telefonních čísel organizace. Současné telefonní kontakty na všechny zaměstnance přestanou k uvedenému datu platit a následně budou k dispozici pouze nová telefonní čísla.

Nová telefonní čísla:

554 254 360 – Dagmar Šanovcová, provozní technik

554 254 361 – Bc. Ivana Sitorová, ředitelka organizace

554 254 362 – Dagmar Sitorová, provozní technik

554 254 363 – Marcela Fofová, referent nájemného bytů, pokladna

554 254 364 – Eva Casciani, referent nájemného nebytových prostor

554 254 366 – Bohumír Honsárek, vedoucí provozní technik

554 254 367 – Petra Vepřeková, DiS., ekonom

Bc. Ivana Sitorová, ředitelka organizace

Opravy provedené organizací Byterm v roce 2020

V letošním roce příspěvková organizace Byterm Rýmařov pokračovala v plánovaných opravách bytového a nebytového fondu města. Dle schváleného investičního plánu ve výši 11,3 mil. korun bylo zatím proinvestováno 9,3 mil. korun.

Největší akcí, která byla realizována, je revitalizace fasády bytového domu na adrese Opavská 38, Janovice se zachováním historických prvků v celkové výši 2 018 452 korun provedená firmou STAS, v. o. s. Střešní pláště byly vyměněny na objektech Julia Sedláka 18 (SVC a knihovna) a Sokolovská 42 a 44. Nová okna a vstupní dveře byly osazeny na bytových domech Opavská 13, Revoluční 8 a Žižkova 1.

Nelze opomenout ani generální opravu schodiště stravovacího pavilonu v areálu nemocnice v celkové výši 493 663 korun realizovanou firmou Ludvas Trade, s. r. o.

Veškeré investice jsou realizovány dle předem stanoveného harmonogramu prací. Do konce roku máme před sebou ještě několik rozpracovaných projektů, které budou dokončeny i přes obtíže způsobené současnou pandemií COVID 19. Letošní rok přinesl svým průběhem naší organizaci ztížené pracovní podmínky, proto chci poděkovat všem zaměstnancům za plné nasazení při plnění pracovních povinností. *Foto a text: Bc. Ivana Sitorová, ředitelka organizace*

Názory rýmařovských zastupitelů

Článek zastupitele JUDr. Jana Cutáka byl rozdělen na dvě části s ohledem na jeho obsáhlost, přičemž nyní je zveřejněna první část jeho sdělení a druhá část bude otištěna v příštím čísle. Plné znění je uveřejněno na webových stránkách města <https://bit.ly/3IRTSZz>.

„O čem vedení radnice v RH nepíše ...“ (1. část)

V této nové podrubrice „O čem vedení radnice v RH nepíše...“ bych vás do budoucna rád seznamoval s některými „zajímavostmi“ z dění na rýmařovské radnici za uplynulé období, o jejichž existenci běžný občan ze strany vedení města povětšinou do všech podrobností informován není, pakliže se tedy osobně a o konkrétní věc aktivně a do hloubky sám nezajímá.

K aktuálnímu tématu minulého měsíce však uvedu nejprve několik důležitých informací o skutečnostech, které jsou nezbytné pro pochopení celé věci.

Před několika měsíci rozhodlo vedení města o zákazu zveřejňování pořizovaných videozáznamů ze zasedání zastupitelstva a stažení již několika pořizovaných videozáznamů z internetových stránek města Rýmařova. O zpřístupnění jejich obsahu občanům na webových stránkách města se svým podnětem na počátku volebního období zasadili právě zastupitelé za hnutí ANO. V tomto okamžiku tak považují za svoji občanskou povinnost, zejména pak povinnost opozičního zastupitele, objektivně informovat rovněž čtenáře Rýmařovského horizontu o aktuálních otázkách projednávaných v zastupitelstvu města a také nechvalném přístupu současných představitelů vedení radnice k zástupcům opozice. Touto cestou chci mimo jiné upozornit rovněž na odsouzeníhodné reakce stávajícího starosty vůči obsahu předkládaných protinávrhů usnesení a vůči prezentovaným názorům mnou, názorovým oponentem, založeným výlučně na snadno doložitelných a nevyvratitelných skutečnostech.

Jsem pevně přesvědčený o tom, že jednostranně prosazovanou doktrínu jediného správného názorového proudu ze strany současného vedení města a koalice, například prostřednictvím „hlásné trouby“ radnice – Rýmařovský horizont, povětšinou také internetových stránek města nebo nyní rovněž Mobilního rozhlasu, nelze v žádném případě považovat za demokratickou, svobodnou a rovnocennou soutěž více politických uskupení odlišného zaměření.

V přímé souvislosti s projednávanými body programu na zasedání

zastupitelstva města č. 13 ve středu 23. 9. 2020 v sále Střediska volného času Rýmařov mě k sepsání otevřeného dopisu panu Šimko (viz přílohu v závěru) přiměl jeho nepatřičný atak v podobě dehonestujícího verbálního projevu a jednání vůči mým prezentovaným názorům a mně, coby osobě opozičního zastupitele.

Dovolte mi, abych vás touto cestou s podstatou celé věci ve stručnosti nejprve seznámil.

1. Mezi mnou a vedením města panuje mimo jiné dlouhodobě rozdílný názor na přetrvávající směňování částí vodovodního řádu v majetku města (aktuálně v Edrovicích) za akcie společnosti VaK Bruntál, a. s. Je tomu tak zejména z toho důvodu, že samotný ředitel, dále tři z pětičlenného obsazení představenstva a část členů dozorčí rady této obchodní korporace byli všichni již třikrát Okresním soudem v Bruntále, dosud nepravomocně, odsouzeni k mnohaměsíčnímu podmíněným trestům odnětí svobody, peněžitým trestům v řádu několika desítek tisíc korun a k dalším trestům spočívajícím v zákazu výkonu funkce osoby odpovědné za spravování a opatrování cizího majetku a výkonu manažerského řízení cizího podnikatelského subjektu či k trestu zákazu výkonu funkce člena orgánů obchodních společností. Přes tuto shora uvedenou závažnou skutečnost minulé i současné vedení města, nyní v čele s panem Šimko, ve svých plánech usilovalo a stále usiluje také o směnu stávající kanalizační sítě města Rýmařova, doposud vedené v majetku a ve správě města, opět za akcie VaK Bruntál, a. s.

Má představa o odpovědném nakládání se strategickým majetkem naopak spočívá v zachování přímé kontroly města Rýmařova nad svým majetkem i do budoucna s tím, že buďto si velmi zachovalou infrastrukturu kanalizační sítě ve svém vlastnictví bude město spravovat i nadále vlastními prostředky, kupříkladu prostřednictvím stávajících Městských služeb Rýmařov, s. r. o., nebo v zadávacím řízení správu a údržbu kanalizační sítě v Rýmařově svěří za nejvýhodnější nabídku do nájmu renomovanému vítězi vzešlému

za transparentních podmínek z vyhlášené veřejné soutěže.

Z pozice zastupitele jsem proto z důvodu naprosté ztráty důvěry v doposud pověřené osoby správou cizího majetku ve společnosti VaK Bruntál, a. s., a současně při uplatnění předběžné opatrnosti v budoucím odpovědném nakládání s majetkem města Rýmařova **předložil svůj protinávrh usnesení zastupitelstva o vyloučení**

schválení zamýšleného záměru na směnu nově vybudovaného vodovodu městem Rýmařov v k. ú. Edrovice za akcie VaK Bruntál, a. s., a to alespoň do doby vydání pravomocného verdiktu soudů nad všemi 11 odsouzenými osobami.

JUDr. Jan Cuták, zastupitel za hnutí ANO 2011

www.rymarovbudelip.cz

Reakce na předchozí článek

Zastupitel JUDr. Jan Cuták opět čtenářům předkládá celou řadu polopravd a z kontextu vytržených informací, které mají vyvolat dojem, že se na radnici celé roky děly nepřístojnosti a současně vedení v tomto trendu pokračuje. Jaká je ale skutečnost?

Už první informace o tom, že vedení města rozhodlo o zákazu zveřejňování pořizovaných videozáznamů ze zasedání zastupitelstva je jen poloviční pravdou. Skutečnost je taková, že právní předpisy chránící osobní údaje stanoví povinnost zveřejňovat pouze anonymizované záznamy. To znamená odstranit z uloženého a kdykoliv přístupného záznamu všechny osobní údaje, které při projednávání zazněly. Tuto povinnost nejsme schopni naplnit. Můžeme zveřejňovat průběh zasedání v plném znění, jak to ostatně dělá celá řada jiných měst. Jsme ale přesvědčeni, že pan Cuták by byl prvním, kdo bude poukazovat na protiprávnost zveřejnění neanonymizovaného záznamu ze ZM. Naproti tomu on-line přenos anonymizací nepodléhá.

Takto bychom mohli rozporovat tvrzení pana zastupitele větu po větě, ale věnujme se „kauzám“, které on sám považuje za podstatné. Prvním bodem je postoj města ke společnosti VaK Bruntál, a. s.

Směně nového vodovodu o délce 0,5 km za akcie společnosti jsme se věnovali v minulém čísle Rýmařovského horizontu. Zde je možná vhodné doplnit, že pro vložení vodovodu se na zastupitelstvu vyslovilo 16 z dvaceti přítomných zastupitelů, dva se zdrželi a dva byli proti. Spor několika osob spjatých se společností VaK se řeší již pět let a dosud v něm nezazněl konečný verdikt. Byly vyneseny dva nepravomocné rozsudky. Po prvním rozsudku krajský soud vrátil celý případ k dořešení zpět okresnímu soudu, protože v rozsudku shledal řadu chyb a nedostatků. Nyní se odsouzení opět odvolali ke krajskému soudu a čekají na jeho rozhodnutí. „Uplatňování předběžné opatrnosti v odpovědném nakládání s majetkem města“ je jen další politickou proklamací pana zastupitele, která nemá reálné opodstatnění. Jaký může mít případné pravomocné odsouzení těchto osob dopad na fungování společnosti VaK? Nijaký. Dotčeným osobám skončí výkon funkce v orgánech této společnosti ze zákona a jejich vliv na správu majetku VaK bude nulový. Ale do pravomocného verdiktu

soudu, jehož výsledek nelze dopředu předjímat, je potřeba na ně pohlízet jako na nevinné. O základní zásadě práva, tzv. presumpci neviny, už určitě slyšel i nepoučený laik, natož právně vzdělaná osoba. Zásada presumpce neviny v praxi znamená, že i ten, kdo je momentálně obviněn z nějakého trestného činu, by neměl nikým být předem odsuzován a dehonestován. K „předběžné opatrnosti“ a odkládání směny nového vodovodu za akcie tedy není důvod. A proč pan zastupitel na tomto místě otevírá otázku směny kanalizační infrastruktury města za akcie VaK Bruntál, a. s.? Netušíme. O možnosti vložení kanalizační infrastruktury jednala poprvé a naposledy rada města v březnu tohoto roku a jen proto, že vložení městské kanalizace schválili roku 2018 bruntálští zastupitelé. V březnu se diskuse o vložení kanalizace omezila na seznámení se s výhodami a nevýhodami tohoto kroku pro město Rýmařov a dopady, které by to mělo pro stávajícího správce sítě, společnost Městské služby Rýmařov, s. r. o. Definitivní rozhodnutí o vložení kanalizace je ale natolik zásadní krok, který bude vyžadovat mnohem hlubší rozbor, že „úsilí minulé či současného vedení města“ k realizaci jakýchkoliv plánů v tomto směru nestačí. Pan Cuták zde vědomě vytváří dojem, že vedení města kuje pikle za zády zastupitelů.

Na závěr dovolte položit Vám, čtenářům RH, otázku. Jaký dojem ve Vás vyvolává následující věta, kterou ukončil JUDr. Cuták svůj e-mail v jiné věci určený zastupitelům dne 3. 11. 2020? „Vedení a rado města, koaliční zastupitelé, redakční rado RH, dovolím si vám všem již nyní předpovědět, budete-li setrávat i nadále v pošlapávání zákonnosti zakotvené v právním systému České republiky v takové intenzitě jako doposud, není daleko doba, kdy si od takového navykutého způsobu jednání dáte na pár let oddych.“ Je Vaším prvním dojmem výhrůžka? My jsme měli tentýž dojem. Naštěstí nám pan zastupitel Cuták na ZM dne 5. 11. 2020 vysvětlil, že tím myslel rozhodnutí voličů o našem dalším setrvání ve funkcích po nejbližších volbách. Musíme konstatovat, že v tom jsme si my, zastupitelé, rovni – voliči budou rozhodovat o všech jednadvaceti zastupitelích.

Ing. Lenka Vavříčková, Ing. Luděk Šimko

Užitečná informace

Od 2. listopadu je ulice U Rybníka uzavřena

Od 2. listopadu do 18. prosince 2020 probíhá oprava komunikace v ulici U Rybníka. Ulice je úplně uzavřena, pro občany trvale bydlící v ulici U Rybníka je po dobu stavby zajištěn pouze pěší přístup, vjezd bude umožněn pouze složkám integrovaného záchranného systému za pomoci zástupců stavby. Pro zahrádkáře z kolonie U Lomu je omezený příjezd přes účelovou komunikaci navazující na silnici II/445 (od Růžku na Harrachov), pěší přístup je s omezením a opatrností umožněn přes opravovanou ulici U Rybníka.

Foto a text: MěÚ Rýmařov

Předplatné Rýmařovského horizontu na rok 2021

Od 1. prosince je možné si zakoupit předplatné Rýmařovského horizontu na rok 2021. Stejně jako letos, i v příštím roce bude měsíčník vycházet vždy poslední pátek v měsíci s výjimkou prosince, kdy vydání vychází na pátek před vánočními svátky.

Rýmařovský horizont je možno zakoupit v prodejnách v rámci našeho regionu; předplatitelům je doručován v den vydání, případně následující pracovní den, a to prostřednictvím roznáškové nebo poštovní služby. Cena celoročního předplatného (12 řádných čísel) činí

180 Kč na rok pro občany Rýmařova a jeho místních částí (Edrovice, Janovice, Jamartice, Ondřejov, Stránské). Předplatitelé mimo Rýmařov jsou povinni uhradit náklady na poštovné ve výši 204 Kč za rok, celkové předplatné tedy bude činit 384 Kč za rok.

Rýmařovský horizont je možno odebírat rovněž v elektronické podobě za cenu předplatného bez poštovného, tj. 180 Kč za rok, aktuální vydání novin je předplatitelům zasláno na jimi uvedenou elektronickou adresu v den vydání. Je nutno vzít v úvahu, že elektronická ver-

ze měsíčníku má objem dat cca 7 MB, a počítat s tím tedy v nastavení své e-mailové schránky. Předplatitelé tištěného vydání Rýmařovského horizontu mohou v případě zájmu obdržet navíc elektronickou podobu měsíčníku zdarma.

V pátek 15. ledna 2021 vyjde mimořádné číslo *Fotografové Rýmařovska*, které je rovněž možno si předplatit, a to za cenu 20 Kč (+ případné poštovné ve výši 17 Kč). Pokud chcete předplatné Rýmařovského horizontu zakoupit jako vánoční dárek, můžete tak

učinít přímo v redakci (náměstí Míru 1, 3. poschodí, dveře č. 407), kde vám bude dárkový certifikát po zaplacení přímo vystaven. Předplatné si můžete objednat také vyplněním přihlášky, kterou získáte na podatelně Městského úřadu, případně vyplněním elektronického formuláře na adrese https://bit.ly/predplatne_2021. Na základě toho bude předplatiteli vystavena faktura, kterou uhradí osobně na podatelně Městského úřadu Rýmařov, nebo bankovním převodem.

Leona Pleská, vedoucí odboru školství a kultury

Pomoc osobám se zdravotním postižením a seniorům nejen v době koronakrizy

Řada osob se zdravotním postižením a seniorů je v menší či větší míře odkázána na pomoc druhých (rodiny, známých či sociálních služeb). Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje, o. p. s., může pomoci s nákupy, úklidem domácnosti, doprovodem k lékařům nebo při zajišťování osobní hygieny. Centrum také běžně pomáhá s volnočasovými aktivitami, klienti mají možnost si s někým popovídat či vyřešit osobní záležitosti a problémy. Centrum zajišťuje tyto sociální služby:

- osobní asistenci (např. úklid domácnosti, zajištění nákupu, pomoc při osobní hygieně, přesunech, vyplnění volného času aj.);
- individuální bezbariérovou dopravu (zajišťujeme dopravu také speciálně upraveným vozidlem pro vozíčkáře);
- půjčovnu kompenzačních pomůcek (např. toaletního křesla, chodítka, vozíku aj.);

- poradnu pro osoby se zdravotním postižením (pomoc při vyřízení invalidního důchodu, dávek pro osoby se zdravotním postižením aj.). Je důležité, aby lidé se zdravotním postižením a seniři nezůstali bez potřebné pomoci. Služby jsou poskytovány nepřetržitě od začátku epidemie koronaviru a při jejich poskytování se pracovníci řídí aktuálními vládními předpisy a kladou důraz na zajištění zdraví a bezpečnosti jak klientů, tak sebe samých. Bližší informace o naší organizaci a nabízených službách naleznete na internetových stránkách www.czp-msk.cz či na pracovišti.

Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje, o. p. s.
Dr. E. Beneše 1497/21, 792 01 Bruntál
Telefon: +420 554 718 068
E-mail: czp.bruntal@czp-msk.cz

Zdroj: MěÚ Rýmařov

Malé a střední podniky mohou využít veřejných zakázek

Národní agentura pro veřejné zakázky, o. p. s., zahájila distribuci elektronické příručky Jak zapojit malé a střední firmy regionálního charakteru do veřejných zakázek. V současné době omezování není situace v malých a středních firmách nijak jednoduchá. Jednou z možností, jak přežít, jsou veřejné zakázky.

Malé a střední podniky obvykle nedisponují specializovanými administrativními pracovníky, kteří jsou dobře obeznámeni s jazykem a procedurami veřejných zakázek. Při vyhledávání příslušných podnikatelských příležitostí a sestavování nabídek často čelí větším obtížím než velké podniky.

V rámci iniciativy Chytrý zadavatel vznikl projekt pomoci s cílem

zmírnění dopadů vyvolaných pandemií Covid-19 na malé a střední podnikatele regionálního charakteru jejich vyšším zapojením do vyhlášených veřejných zakázek. Součástí těchto aktivit se stala i příručka, která je určena zadavatelům veřejných zakázek. V ní jsme se jako její autoři rádi podělili o své zkušenosti z oblasti zpřístupnění veřejných zakázek malým a středním podnikům.

Publikace vznikla za finanční podpory Moravskoslezského kraje a je poskytována zdarma. Pro získání elektronické příručky zavítejte na naše webové stránky www.chytryzadavatel.cz.

Mgr. Vlastimil Křesálek, LL.M.

Národní agentura pro veřejné zakázky, o. p. s.

Covid Portál – vládní opatření lidskou řečí

Takto byly představeny nové webové stránky covid.gov.cz – Covid Portál. Na těchto stránkách je maximum ověřených informací, které se tímto způsobem dostávají k široké veřejnosti. Vládní opatření jsou zde vysvětlována přehledně, lidé najdou, jaká epidemická opatření aktuálně platí nebo jak řešit různé životní situace, do nichž se v souvislosti s nemocí Covid-19 mohou dostat. Odpovídá například na otáz-

ky, které provozovny a obchody nyní fungují, jak zvládnout psychickou tíhu pandemie a opatření, kolik mohou lidé pozvat hostů na svatbu nebo jestli mohou třeba na rande. Představeny jsou zde i covidové kompenzační programy a mnoho dalšího. Web covid.gov.cz seznamuje s opatřeními i v anglickém jazyce.

JS

Zdroj: covid.gov.cz

Zdravotnictví

Informace o provozu zubařské praxe MDDr. Júlie Balážové

Zubařskou praxi zahájila MDDr. Júlia Balážová na začátku července 2020. Evidence zájemců probíhá výhradně elektronickou formou prostřednictvím e-mailu, zájemci nad 60 let se mohou přihlásit i písemně. Vzhledem k tomu, že paní doktorka se chce a musí věnovat výhradně péči o pacienty, není možné, aby vyřizovala telefonní hovory a žádosti o osobní kontakt. I z toho důvodu není v jejích silách reagovat na všechny obdržené žádosti.

K dnešnímu datu eviduje MDDr. Balážová cca 1 500 e-mailů z celého ČR. Podle svých slov provádí denně 10 až 15 vyšetření. Počet provedených prvních prohlídek ke konci září je cca 230, část těchto pacientů už absolvovala opakované ošetření, takže celkový počet návštěv je násobně vyšší. Při první konzultaci trávající zhruba 30 minut jsou zhotoveny rentgenové snímky, zubařka informuje zájemce o formě spolupráce a podmínkách převzetí pacienta do péče.

„Snažím se udržovat objednací doby v rozumném čase, momentálně jsou to dva až tři týdny, a nedávat první termín na ošetření za půl ro-

ku, což je u některých jiných praxí běžné. V původní informaci jsem uvedla, že budu přijímat pacienty jen do října. Tuto informaci bych ráda opravila, naše zubní ambulance bude přijímat pacienty i dále podle aktuální kapacity pracoviště,“ osvětlila situaci MDDr. Júlia Balážová.

Je už známým faktem, že některé stomatologické výkony jsou dnes pacienty hrazeny přímo, protože je pojišťovna nehradí, a pacienti o tom musí být předem informováni. Samotný akt „registrace“ považuje lékařka za byrokratický úkon, protože pacientovi garantuje navíc pouze pravidelné preventivní prohlídky na účet zdravotní pojišťovny. Většina ostatních ambulantních stomatologických výkonů hrazených z veřejného zdravotního pojištění není vázaná na registraci. Podstatné je, zda má lékař smlouvu s pacientovou zdravotní pojišťovnou.

Zájmem absolventů zubařských fakult i nové rýmařovské zubařky je zejména naučit pacienty pečovat o svůj chrup, léčit je a vyléčit, ni-

koliv provádět jen „údržbu“ chrupu a řešit akutní a bolestivé problémy. „Chceme ošetřovat pacienty tak, aby nenastala situace, kdy by přišli až s akutní bolestí. Chci apelovat na rodiče malých dětí, které jsme zatím nekontaktovali, aby zatím navštívili pracoviště dentální hygieny. Zubní kaz je totiž nejčastější onemocnění, které zubař v ordinaci ošetřuje, a přitom se mu dá jednoduše a efektivně předejít. Když svoje dítě i sebe naučíte správně se o zuby starat, budete k zubaři chodit jen na preventivní prohlídky a další zákroky možná nebudou ani nutné. Nečekejte proto na termín registrace, ale zatím udělejte sami kroky ke zdravému chrupu. Když půjdete na dentální hygienu bez dětí, řekněte hygienistce, v jakém věku jsou vaše děti, ráda se s vámi podělí o tipy a triky, jak s nimi správně čištění zvládnout,“ seznámila s dalšími možnostmi péče zubařka.

MDDr. Balážová má uzavřeny smlouvy se Všeobecnou zdravotní pojišťovnou, Zdravotní pojišťovnou MVČR, Českou průmyslovou zdravotní pojišťovnou, Revírní bratrskou pojišťovnou, Vojenskou zdravotní pojišťovnou a Oborovou zdravotní pojišťovnou.

„Poslední prosba je na všechny, kteří si z jakýchkoliv důvodů návštěvu naší ordinace rozmysleli, aby nám to dali vědět formou SMS nebo e-mailu (pozn. redakce: tel. č. 725 920 582, zubkaregistrace@seznam.cz), případně se neobjednávali, pokud nehodlají přijít. Na první konzultaci u každého pacienta mám vyhrazeno 30 minut a je škoda blokovat termíny pro ty, kteří mají skutečný zájem o ošetření,“ uzavřela Júlia Balážová. JS

Okénko lékárníka: Rýma

„Neléčená rýma týden, léčená sedm dní“ – známé rčení, které dokládá, že na vyléčení rýmy léky vlastně neexistují. Což se dá v podstatě potvrdit u klasické nealergické rýmy virového původu. Známe to všichni, ucpaný nos a vodnatý výtok z něj spojený s bolestí hlavy a někdy i zvýšenou teplotou. Příznaky většinou opravdu do týdne ustoupí, a pokud nedojde k rozvoji bakteriální infekce, pacient prakticky žádnou léčbu nepotřebuje.

Pravdou je, že i rýma umí člověka pěkně potrápít, a když nemůže zůstat doma v posteli, znepříjemňuje neustálé smrkání a kýchní běžné denní činnosti nejen pacientovi, ale i blízkému okolí. Proto už na podzim stoupá poptávka po různých nosních sprejích a kapkách. Na trhu jsou v podstatě dva druhy nosních přípravků. Ty s chemickou účinnou látkou, které většinou spolehlivě uvolňují nos a zastavují teokoucí rýmu, mohou se však používat pouze týden. Pak totiž hrozí poškozování nosní sliznice nebo přechod do chronické rýmy. Z hlediska léčby a prevence komplikací rýmy se jako lepší jeví přípravky s mořskou vodou, bylinkami nebo homeopatika.

Komplikovanější je situace u kojenců a batolat, kteří ještě neumí smrkat. Tady je velmi důležité odsávání nosního sekretu, ideálně odsávačkou s nástavcem na vysavač. Je to rychlé a velmi účinné. Kojencům a dětem do tří let není vhodné aplikovat přípravky s mentolem a eukalyptem, většinou stačí mořská voda nebo fyziologický roztok na vyčištění nosu. Tím, že se děti většinou neumí pořádně vysmrkat, se rýma často komplikuje a rodiče si pak v lékárně vyzvedávají antibiotické nosní kapky. Správně by se tyto kapky měly aplikovat do vyčištěného nosu, tzn. nakapat nejprve mořskou vodu nebo fyziologický roztok, vyčistit odsávačkou nebo řádně vysmrkat a pak teprve aplikovat antibiotické kapky. Ty by se měly uchovávat v lednici, ale do nosu určitě nekapat úplně ledové. Buď tedy vytáhnout z lednice chvíli předem nebo zahřát v dlani na teplotu těla.

Nutno říct, že v případě léčby nekomplikované rýmy jsou účinnější „babské“ rady než jakékoli farmaceutické přípravky. Cibule, česnek, zázvor nebo inhalace éterických olejů mohou léčbu rýmy opravdu výrazně zkrátit. Odlehčení stravy nebo dokonce půst, spánek, odpočinek a relaxace mohou způsobit, že se rýma vytratí již do druhého dne. Pokud ovšem dojde k rozvoji horečky, těžkému kašli, bolesti nosních dutin nebo rýma přetrvává déle jak sedm dní, je vhodné navštívit lékaře nebo se přijít poradit do lékárny.

Mgr. Marek Hampel, lékárník

Foto: pixabay.com

COVID - 19

- nakažlivé onemocnění způsobené novým koronavirem
- inkubační doba je 2 - 14 dnů, nejčastěji 5 - 6 dnů
- vyvolává především onemocnění dýchacího a trávicího ústrojí

Nejčastější příznaky

zvýšená teplota

horečka

suchý kašel

únava

Časté příznaky

obtížné dýchání

bolest hlavy

bolest svalů

bolest kloubů

bolest v krku

zánět spojivek

ztráta chuti

ztráta čichu

svědivá vyrážka

covidové prsty

Méně časté příznaky

průjem

závratě

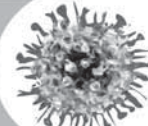
rýma

Závažné příznaky

- závažná dušnost
- bolest na hrudi
- tlak na hrudi
- ztráta řeči
- ztráta pohybu
- zmatenost
- vykašlávání krve
- selhávání ledvin

CHŘIPKA

- nakažlivé onemocnění způsobené virem chřipky
- inkubační doba je 1 - 3 dny
- začíná náhle z plného zdraví horečkou, zimnicí, bolestí svalů a kloubů, později přistupuje suchý dráždivý kašel.

Nejčastější příznaky

horečka

zimnice

únava

suchý kašel

bolest hlavy

schvácenost

bolest svalů

bolest kloubů

Časté příznaky

bolest v krku

rýma

nechutenství

bolestivý pohyb očních bulbů, bolest za očima

Méně časté příznaky

průjem

závratě

zvracení

Závažné příznaky

- závažná dušnost
- bolest na hrudi
- tlak na hrudi

Školství

Gymnaziální příprava v čase distanční výuky

Je za námi téměř celý listopad a v tuto dobu by v normálním školním roce již proběhly minimálně dvě schůzky „gymnaziální přípravy“ pro ty žáky 5. tříd, kteří by od příštího roku chtěli studovat na našem gymnáziu. Nejspíš bychom už za sebou měli odpoledne strávené v biologické laboratoři, v počítačové učebně nebo se zábavnou matematikou a angličtinou.

Jenže tento školní rok opět není normální, takže poté, co se všechny školy v září snažily co nejrychleji dohnat a procvičit to, co nestihly v roce minulém, a probrat co nejvíce nového učiva, sedíme zase

všichni doma, zíráme do monitorů při on-line výuce a čteme si zprávy na chatu nebo v mailu. Stav to není příjemný pro nikoho, koho se týká – žáky, rodiče ani učitele. Je ale nejspíše nutný proto, abychom před nevyzpytatelnou nemocí ochránili zejména své rodiče a prarodiče, pro které stojí za to se nějakou dobu uskromnit a pracovat v jistém diskomfortu.

Na druhou stranu tuto situaci můžeme brát jako příležitost. Příležitost naučit se pracovat lépe s počítačem, orientovat se v psaném studijním materiálu, hledat a kriticky posuzovat informace na internetu a dojít k zodpovědnosti za vlastní vzdělání.

Pro nás to v tuto chvíli mimo jiné znamená vytvořit on-line gymnaziální přípraku, nebo alespoň on-line přípravu gymnaziální přípravy tak, abychom hned, jak to bude možné, mohli dohnat, co se dá. Úplně nejdříve potřebujeme vědět, kdo chce na přípravku chodit, proto potřebujeme od rodičů přihlášky. Jsou dvě možnosti – buď pošlete mail na adresu kroutil@gymsosrym.cz, do kterého napíšete jméno žáka, e-mailový kontakt na zákonné zástupce a na žák. Nebo zadejte ve svém webovém prohlížeči následující odkaz <https://bit.ly/31ERzJ5> a vyplňte online formulář s přihláškou. Na základě těchto přihlášek s Vámi budeme moci komunikovat, pozvat Vás na on-line schůzku nebo, jak doufáme, na skutečnou odpolední gymnaziální přípravku. Těšíme se na Vás!

Foto a text: Petr Kroutil, Gymnázium a SOŠ Rýmařov

Janovická školka slavila Den stromů

Janovická mateřská škola uspořádala 20. října spolu s dětmi a rodiči Den stromů. Rádi jsme se zúčastnili této mezinárodní aktivity, která zapustila kořeny v České republice stejně jako v dalších více než 40 zemích světa.

V tento den jsme vysazovali sazenice buku na pasece u červeného mostku za Kempem Indiana v Janovicích. Smrkový les, který je majetkem města Rýmařova, napadl kůrovec a stromy musely být vykáčeny, nyní zde vyrostl nový bukový les. Akcí nám pomohla uskutečnit společnost Spojené lesy, která dodala potřebný materiál. Její pracovníci pomohli dětem malé stromy zasázet a zodpovídali jejich všechny otázky. Děti obdržely sazenice buku, které vlastnoručně zasadily. Také si svůj stromek označily kreativní značkou, aby jej do budoucna poznaly a jednou mohly s hrдостí obdivovat vzrostlé buky. Chceme podobnými aktivitami v dětech probouzet lásku k živé i neživé přírodě a úctu k životu. I touto cestou – tedy výsadbou stromů – ukázat předškolním dětem zodpovědnost k přírodě, zodpovědnost k místu a krajině, kde žijí.

A ještě něco z historie této tradice. S nápadem na její obnovu v České republice přišli bývalý ředitel Botanické zahrady Univerzity Karlovy a známý popularizátor stromů Václav Větvicka a dřevosochař Martin Patříčný. Datum prvního Dne stromů a dřeva bylo stanoveno na 20. října 2000, protože v mnoha lokalitách České republiky jde o vhodný termín pro sázení stromů a podzim je také časem, kdy jsou stromy nejkrásnější. Myšlenku oslav Dne stromů a její inspiraci zahraniční tradicí rozvinula Nadace Partnerství. Ta v roce 2000 otevřela grantový a osvětový program Strom života s cílem podporovat ko-

munitní sázení stromů. Právě 20. října se tradičně vyhlašují i výsledky ankety Strom roku České republiky, která se v roce 2011 rozostla do podoby Evropského stromu roku.

Byla to velmi vydařená akce i díky krásnému počasí. Děkujeme Spojeným lesům za pomoc při organizaci.

Za kolektiv janovické mateřské školy Miroslava Rapouchová

Foto: archiv MŠ Janovice

Zdroj: google.com/denstromu

ADVENTNÍ VÝSTAVA
VÝTVARNÝCH PRACÍ

ZVĚSTOVÁNÍ

27.11. - 31.12. 2020

GALERIE FABRIKA
V BUDOVĚ HEDVA ČESKÝ BROKÁT
ONLINE VERNISÁŽ : 27.11. 2020 v 16.00
na fb ZUŠ RÝMAŘOV
Výstava otevřena v pracovní dny 9.00 - 16.00 h.

Hasiči informují

Pátek třináctého – Den požární bezpečnosti

Pátek třináctého Česká asociace hasičských důstojníků pravidelně vyhlásuje Dnem požární bezpečnosti. Cílem je snaha „zlomit“ pověru o nešťastném pátku třináctého, ukázat připravenost hasičů na mimořádné události a propagovat požární ochranu. Veřejnosti se otevírají hasičské stanice a pořádá se řada akcí pro děti. Letos jsme se bohužel museli bez doprovodného programu obejít, to ale neznamená, že bychom se požární bezpečnosti nevěnovali.

Každoročně je Den požární bezpečnosti zaměřen na nějaké téma. Letos se hasiči snažili poukázat na důležitost požárněbezpečnostních zařízení. Jde o poměrně širokou skupinu zařízení, která mají za úkol chránit životy a zdraví osob a také majetek při požáru. Patří sem zařízení pro včasnou signalizaci požáru i taková, která pomáhají rychle a bezpečně evakuaci osob, příp. brání šíření požáru. Příkladem jsou autonomní hlásiče požáru (samostatná zařízení detekce a signalizace,

kteřá nejsou napojena na pult centrální ochrany), elektrická požární signalizace z oblasti detekce požáru, pro únik osob slouží např. evakuační výtah, nouzové osvětlení, nouzový zvukový systém, evakuační rozhlas nebo funkční vybavení dveří (např. paniková madla), šíření požáru brání požární dveře, požární klapky nebo systémy zvyšující požární odolnost stavebních konstrukcí. A v neposlední řadě sem spadají i zařízení pro hašení, například stabilní hasicí zařízení, vnitřní a vnější zdroje požární vody (hydranty) apod.

Těmito zařízeními jsou běžně vybaveny prostory staveb. Obecně platí, že kde je větší počet lidí, lze očekávat větší četnost instalace požárněbezpečnostních zařízení. V běžném životě je tak můžete vidět v nákupních centrech, sportovních halách, kinech, divadlech. Tady všude musí být ze zákona instalována a hasiči takové prostory pravidelně kontrolují.

V domácnostech platí povinnost vybavit prostory autonomním hlásičem požáru v objektech postavených či rekonstruovaných po 1. červenci 2008. V ostatních případech je to dobrovolné, ale hasiči velmi doporučované. Ze zkušeností plyne, že včasné zjištění vzniklého požáru je rozhodující pro záchranu lidských životů. Hlásiče požáru tak výrazně zvyšují šance na přežití. Nebezpečí hrozí zejména v noci, kdy lidé spí, a není nikdo, kdo by požár včas zpozoroval a upozornil na něj ohrožené osoby.

Kromě hlásiče požáru byste měli mít v rodinných domech povinně i přenosný hasicí přístroj. Na byty se povinnost nevztahuje, pouze na společné prostory bytových domů. Optimální je univerzální přenosný hasicí přístroj (např. práškový), který lze použít i na zařízení pod napětím do 1000 V.

Z našich poznatků víme, že pro přežití člověka po vzniku požáru a jeho úspěšné zvládnutí je důležitých prvních pět minut. Rozsah požáru a jeho následky ovlivňuje to, jak je či není objekt na vznik a následný rozvoj požáru připraven.

Co tedy v prvních pěti minutách udělat?

1. Nejdříve **chraňte své životy**, teprve potom majetek.
 2. Pokud to situace dovolí, **snažte se o prvotní hasební zásah** – hasicím přístrojem, vodou, hasicím sprejem apod. Oheň vám však nesmí zatarasit únikovou cestu!
 3. Při pohybu v zakouřeném prostoru si dávejte pozor, abyste se nedýchali toxických zplodin hoření, držte se při zemi a **dýchací cesty si chraňte navlhčenou rouškou** (stačí kapesník).
 4. Pokud je požár většího rozsahu, zachraňte „pouze“ své životy a okamžitě **oznamte událost na tísňovou linku hasičů 150 nebo 112**. Jednoduše uveďte, co se kde stalo, své jméno a přímý kontakt na sebe. Důsledně se řiďte pokyny operátora tísňové linky.
- Přejeme vám, ať je pro vás pátek třináctého šťastným dnem a ať díky dobré prevenci nikdy pomoc hasičů nepotřebujete.

*pplk. Mgr. Nicole Studená, tisková mluvčí
Zdroj grafiky: Hasičský záchranný sbor ČR*

Udělejte si doma malou požární kontrolu

1.*	Kouříme a nedopalky od cigaret vyhazujeme do hořlavé nádoby (např. plastový odpadkový koš).	ano	ne
2.	Pravidelně (např. 1 x za 5 let) kontrolujeme nebo necháváme odborně revidovat stav rozvodů elektřiny.	ano	ne
3.	K dosažitelnosti elektřiny nebo napájení několika přístrojů současně používáme několik prodlužovacích kabelů vzájemně propojených.	ano	ne
4.	Některé elektrické kabely, které máme volně položené na podlaze, jsou přiskřípnuté kusem nábytku nebo ledabyle zamotány za nábytkem.	ano	ne
5.	Když zapalujeme svíčku v místnosti, máme ji stále pod dozorem (například, když z místnosti odejdeme, vždy svíčku zhasneme).	ano	ne
6.	Vždy, když si koupíme něco nového, důsledně čteme návody od výrobce, zejména pasáže, které se týkají bezpečnosti.	ano	ne
7.*	Pravidelně čistíme komín, tak jak nám to nazývají předpisy.	ano	ne
8.	Máme doma hasicí přístroj, který je nový nebo pravidelně revidovaný.	ano	ne
9.	Domácnost máme vybavenou zařízením autonomní detekce a signalizace (například autonomním kouřovým hlásičem).	ano	ne
10.	Přesně víme, jak je náš dům připraven na požár a jak se v něm máme v případě požáru chovat (například víme, kde máme hydranty, hasicí přístroje, požární dveře, únikové východy atp.)	ano	ne

* Pokud doma nemáte, nebo neděláte, neodpovídejte.

Vyhodnocení

0 – 3	Zdá se, že bychom se měli nad sebou vážně zamyslet a začít se požární ochraně doma víc věnovat. Požár nás může nemile překvapit a ohrozit kdykoliv a kdekoliv.
4 – 7	Zdá se, že jsme na pár důležitých věcí ještě zapomněli. Tam, kde jsme neziskali, to co nejdříve napravíme.
8 – 10	Zdá se, že nám není z hlediska požární prevence co vyčíst. Pochvala od hasičů.

NAŠE LISTÁRNA

Milí spoluobčané, vzhledem k tomu, že se věnuji péči o pacienty s infekcí koronavirem SARS CoV2, chtěl bych se s Vámi podělit o několik zkušeností. Od jara tohoto roku nebyl jediný den, kdy bychom neměli ani jednoho hospitalizovaného pacienta s touto infekcí. Těšíme se, když můžeme propouštět uzdravené pacienty ze své péče, a je nám smutno, když pacienti boj s touto nemocí prohrají.

V počátku pandemie, v „takzvané první vlně“, jsme situaci díky přísným opatřením a spolupráci spoluobčanů při vyhlášené plošné karanténě v ČR „zvládli“. Lidé se stejně jako my báli. Omezili pohyb a kontakty na nezbytné minimum. Používali roušky a dezinfekci. Onemocnění bylo nové a neznali jsme ho. V době, kdy bylo nemocných málo a dalo se epidemiologicky vystopovat, od koho se kdo nakazil, se podařilo šíření viru potlačit a usměrnit. Bohužel jsme se z první vlny takzvané rychle

oklepali a získali asi přesvědčení, že máme vyhráno. Opak byl pravdou. Uvolnění opatření v létě bezpochyby vedlo k současné situaci, kdy se vir nekontrolovatelně šíří v komunitě. Možná i proto, že se většina lidí s nikým, kdo onemocněl, nepotkala a ani nikoho takového neznala, se mnozí přestali „bát“. Situace byla na jaře v Praze, kde je velký pohyb osob, zvýšené riziko přenosu infekcí v městské hromadné dopravě apod., asi nejhorší. V rýmařovském regionu se prakticky žádný nemocný nevykytl. Nyní je situace jiná a také Rýmařov je zasažen šířením infekce.

Zdravotníci v celé republice čelí náporu těžce nemocných pacientů s koronavirem. Většina pacientů našťastí zvládá onemocnění v domácím prostředí s typickými příznaky, jako jsou kašel, zimnice, třesavka, zvýšená teplota, bolesti hlavy, kloubů, svalů, průjem či ztráta čichu. Léčba je symptomatická, tlumíme kašel, snižujeme teplotu, dostatečně pijeme a odpočíváme. Nemocniční péči vyžadují pacienti

s těžkým průběhem, jako je zánět plic, který omezí dýchání, a je nutno podávat kyslík, ve vážných případech pomocí umělé plicní ventilace. Infekce virem SARS CoV2 může způsobit stejně jako jiná virová onemocnění i další komplikace (zánět srdce, poškození ledvin, dehydrataci). Nemocní bývají zpravidla z rizikových skupin (starší pacienti, obézní, s vysokým krevním tlakem a cukrovkou). Není ale neobvyklé, že ve své péči máme i mladší pacienty, kteří se s ničím dlouhodobě neléčí, a vyžadují kyslík či umělou plicní ventilaci. Nechci nikoho z Vás strašit, přeji všem pevné zdraví, avšak myslíte prosím na to, že toto infekční onemocnění může potkat každého z nás a našich blízkých. Týká se nás všech. Budme prosím ohleduplní

a chovejme se tak, abychom nikoho neohrozili. Záludnost tohoto viru je taková, že člověk, který ho v sobě má, nemusí mít žádné potíže a potom může nevědomě nakazit rizikovou osobu, která může mít průběh těžký. Proto ty roušky, dezinfekce, rozestupy a omezení kontaktů i u osob, kterým „nic není“.

Myslete také prosím na nás zdravotníky. Myslete na to, že personální kapacity českých nemocnic jsou omezené. Věřím, že s Vaší spoluprací a ohleduplností boj zvládneme. Dodržujte prosím rozumně doporučená opatření, která nejsou příjemná nikomu z nás, avšak mohou zachránit život. Važte si svého zdraví i zdraví svých blízkých.

S úctou a pozdravem Milan Zlámal

Poznámka redakce: Milan Zlámal se narodil v roce 1984 v Rýmařově, po absolvování místního gymnázia nastoupil na 1. lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Po ukončení studia zůstal v Praze a věnoval se infekčnímu lékařství, ze kterého v roce 2014 atestoval. Od roku 2020 je primářem Kliniky infekčních nemocí 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Ústřední vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha.

Kočí útulek v Bruntále děkuje rýmařovským občanům

Moc děkujeme rýmařovským občanům za finanční pomoc z pokladničky v prodejně zahrádkářských a chovatelských potřeb, která nám byla předána koncem října. S blížícími se Vánoci bychom rádi požádali i o darování věcných darů – například dek, povlečení atd., které můžete odvézt na adresu útulku Kočky Bruntál, z. s., Na Žlutém kopci 3 nebo se domluvit na předání v Rýmařově s paní Čalovou (tel: 604 650 554). Budeme velice vděční i za finanční dar zaslaný na účet útulku: 2101196275 / 2010. Dary jsou využity na náročnou péči o zvířata, jimž je třeba zajistit střechu nad hlavou, teplo a plnohodnotnou stravu, lékařské ošetření a nutná očkování. Přejeme všem čtenářům krásné Vánoce, hodně zdraví a vše nejlepší do nového roku.

Foto a text: Dagmar Veselá, Kočky Bruntál, z. s.

Poděkování za chodník na Okružní

Moc děkuji všem, kteří se podíleli na vybudování chodníku na Okružní ulici. Nejsem sama, kdo má z tohoto nového prostoru pro procházky v našem městě radost. Ulice tímto počinem získala úplně nový rozměr a vybízí k procházkám a trávení volného času. *Božena Lupačová*

Společenská kronika

Blahopřejeme

jubilantům, kteří oslavili 80 let a více

Marie Šubová – Rýmařov	80 let	Marie Půdová – Rýmařov	86 let
Božena Lupačová – Rýmařov	80 let	Zuzana Pavlová – Rýmařov	87 let
Vlasta Vavroušková – Rýmařov	80 let	Josef Kolařík – Rýmařov	88 let
Zdeňka Nováková – Rýmařov	81 let	Jaroslav Bartoš – Rýmařov	88 let
Hedviga Urbánková – Rýmařov	82 let	Miloslava Šilhánková – Rýmařov	89 let
Milan Syřínek – Rýmařov	82 let	Anna Várošová – Rýmařov	89 let
Anna Feketíková – Rýmařov	82 let	Aloisie Poláchová – Rýmařov	90 let
Danuše Hrubanová – Rýmařov	82 let	Naděžda Němečková – Rýmařov	91 let
Anna Bálková – Rýmařov	82 let	Drahlava Čermáková – Rýmařov	91 let
Vlasta Chrástková – Rýmařov	84 let	Milada Zapletalová – Rýmařov	94 let
Božena Habrová – Rýmařov	86 let	Bohumila Grulichová – Rýmařov	95 let

V listopadu oslavili další tři občané 80. narozeniny a patřili by do této kroniky. Všem jubilantům vždy osobně blahopřejí členky spolku pro občanské záležitosti a při této příležitosti oslavence žádají o souhlas se zveřejněním jejich jmen v této rubrice. Vzhledem k nouzovému stavu však nebyly u oslavenců vykonány návštěvy, není tedy možné je zařadit do tohoto vydání. Jejich jubileum bude připomenuto v dalším vydání.

Evidence obyvatel MěÚ Rýmařov

Rozloučili jsme se

Jana Jirušová – Rýmařov	1952	Iveta Marková – Stránské	1967
Josef Kubálek – Rýmařov	1940	Vlasta Volková – Rýmařov	1938
Dana Čoupková – Rýmařov	1957	Rudolf Rechterik – Malá Štáhle	1935
Marie Domovcová – Rýmařov	1933	Libor David – Rýmařov	1951
Miloslav Marek – Rýmařov	1938	Josef Machalíček – Rýmařov	1935
Jana Koblíková – Edrovice	1943	Marie Konečná – Rýmařov	1945
Františka Zahradníková – Rýmařov	1956		
Alois Vašek – Malá Štáhle	1943		

Evidence obyvatel MěÚ Rýmařov

Rozloučení s Miloslavem Markem

Na konci října nás zastihla bolestná zpráva, že po krátké těžké nemoci zemřel Ing. Miloslav Marek. Jeho náhlý a nečekaný skon nás velmi zasáhl. Miloslav Marek byl totiž nejen významnou osobností tohoto města, aktivně zde působící šedesát let, se silným vztahem k přírodě a historii regionu, k jeho společenskému, politickému i kulturnímu životu, ale byl též laskavým a moudrým přítelem i rádcem, jehož ztrátu prožíváme jako hluboce osobní. S ohledem na současnou komplikovanou situaci a omezení, která řadě z nás neumožnila se s Miloslavem Markem rozloučit, rádi bychom tak učinili alespoň zde připomenutím jeho sympatické osobnosti.

Miloslav Marek (*13. prosince 1938, Kounov – †24. října 2020, Olomouc) pocházel z podhůří Orlických hor, vystudoval jedenáctiletku v Dobrušce a poté absolvoval studia na Hornicko-geologické fakultě Vysoké školy báňské v Ostravě. Do Rýmařova přišel v roce 1960 a nastoupil do Geologického průzkumu. V roce 1963 se oženil s Janou Hladíkovou, o dva roky později se narodila dcera Radka a roku 1974 mladší Lucie.

Jako expert v oboru ložisek nerostných surovin působil Miloslav Marek v letech 1967–1971 a 1981–1984 na Kubě. Práce byla náročná a vyčerpávající, vlhké klima, ale též kilometry a hodiny v mnohdy málo přístupném a značně členitém terénu, odlišná mentalita místních a starost o ženu a dcery, které jej na jeho misi provázely. Na roky strávené na Kubě přesto vzpomínal v dobrém. Působení v Latinské Americe přivedlo jazykově nadaného geologa též k zájmu o španělštinu, kterou skvěle ovládl a později jako tlumočnick přispíval k dorozumění při setkáních zástupců města se zahraničními partnery z jižní Evropy.

Po návratu ze vzdálené země na druhé straně Atlantiku se stal Ing. Marek vedoucím geologického střediska v Rýmařově (filiálního pracoviště podniku Geologický průzkum Ostrava, později Unigeo, závodu Rýmařov) a dokázal si svými širokými znalostmi, seriózností, vlídností a tolerancí získat i u těch nejkritičtějších spolupracovníků nejen respekt, ale též velkou oblibu. Situace se změnila po roce 1989, kdy státní podnik zanikl nahrazen společností Geologie Rýmařov, s. r. o., která se bohužel rovněž neudržela a roku 1992 zastavila činnost. Ke škodě státu tak ztratila práci řada z dnešního hlediska nepo-

stradatelných a zkušených odborníků, kteří byli nuceni hledat nové uplatnění.

Roku 1993 tedy Miloslav Marek, který se jako vedoucí střediska musel zabývat i manažerskou prací, využil nabídky první porevoluční rýmařovské městské rady, jež se snažila získat pro úřad nejkvalitnější osobnosti, a stal se nakrátko vedoucím odboru vnitřních věcí. Již následujícího roku přijal uvolněné místo tajemníka městského úřadu a setrval na něm až do roku 2000. Jeho velkou zásluhou kromě jiného bylo, že dokázal navázat mezi úřadem a městským muzeem i jeho zaměstnanci dodnes patrně neužší vztahy, které ani později nepřerušil. Období do jeho odchodu z úřadu bylo nejšťastnějším a zásadním pro překonání těžkých prvních let obnovování instituce, kde též zanechal svou nesmazatelnou stopu. S dalšími odborníky z oblasti petrografie a mineralogie trvale spolupracoval na dlouhodobé expozici Geologie jižního Jeseníka v Městském muzeu Rýmařov, ba ještě nedávno při posledních úpravách její součásti na Hrádku.

Mezi lety 2001–2003 pak působil jako tiskový mluvčí rýmařovské nemocnice. V roce 2018 obdržel ke svému jubileu titul Zasloužilý občan města Rýmařova za dlouholetou mnohostrannou činnost a propagaci regionu.

Důležitou celoživotní zálibou Miloslava Marka bylo fotografování. Poprvé jej s fotografií seznámil strýc Josef, který na prázdninových momentkách zaznamenával mládí Markových rodičů a jeho dětství. Miloslav Marek začal pod strýco-

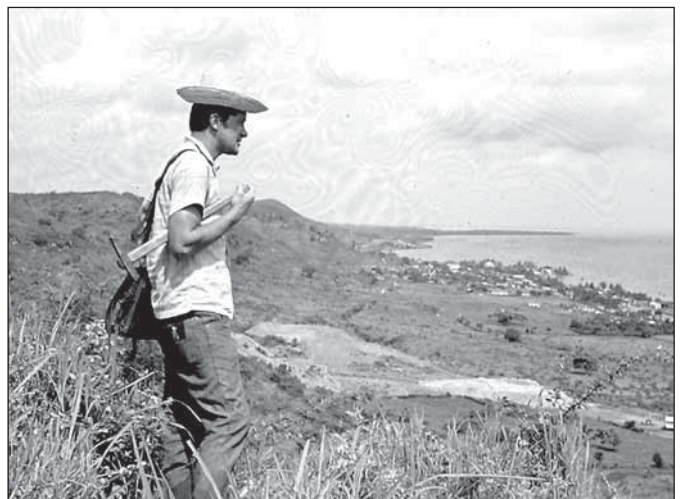
vým vlivem záhy sám fotit, na gymnázium se v temné komoře potkával se spolužákem, pozdějším významným královéhradeckým fotografem Milanem Michlem. Marek se zaměřil zejména na přírodu a krajinu. Zprvu jej inspirovaly Orlické hory, po příchodu do Rýmařova neméně půvabné Jeseníky. V letech 1965–1966 se s fotoaparátom dokonce vznesl v ultralehkém letadle a vrtulníku s pilotem Viktorem Tillerem nad střechy rýmařovských domů, aby zachytil naše město z výšky. Výsledkem byla bohatě navštívená výstava v Galerii Octopus, díky níž mohli Rýmařované pohlédnout na svůj domov z dosud nezvyklé perspektivy. Snímky pak řadu let zdobily chodby radnice a dodnes představují cenný historický dokument, vy-

Miloslav Marek v železorudné štole Hluky (1961)

Při průzkumu rud v rámci své diplomové práce na VŠB Ostrava, štola Hluky (1961)

Z práce v terénu na Kubě (1969)

užitý i při archeologickém výzkumu náměstí roku 2013.

Barevně začal fotografovat v roce 1967. Všichni si vysoce vážíme jeho vytříbeného citu pro vše krásné a jeho uměleckých kvalit, umění zachytit dokonalou technikou prchavou skutečnost v nejlepším světle a získat nevymluvnější výfyz krajiny, jež jsme nacházeli v jeho krajinářské fotografii. Přitahoval jej svět výtvarného umění i v jiných podobách a muzejní galerie v něm ztrácí zaujatého, neúnavného a velmi znalého účastníka všech výstav.

V 90. letech 20. století Miloslav Marek zajistil po úpadku předešlých porevolučních rýmařovských novin vydávání městského zpravodaje *Radnice informuje*. Udržel tak kontinuitu obnovené tradice místního tisku a pomohl překlenout hrozící informační vakuem ke vzniku regionálního čtrnáctideníku *Rýmařovský horizont*, na jehož vydávání se rovněž podílel. Publikoval zde nejen fotografie města, okolních obcí a krajiny Jeseníků, ale také řadu textů, od informativních příspěvků věnovaných problémům veřejného života přes odborné a popularizační až k reflexivním, které prozrazovaly šíři a hloubku jeho zájmů. Dvacet let působil v redakční radě *Rýmařovského horizontu* a významně ovlivnil jeho vizuální podobu i obsah.

Dokumentární fotografie Miloslava Marka posloužily také propagačním účelům Informačního centra Rýmařov a pro webové stránky www.rymarovsko.cz. Autorsky se podílel též na přípravě monografií o kulturním i přírodním bohatství Rýmařovska. V roce 1999 to byla populárně naučná publikace *Rýmařov*. S Mariánem Olejníkem zpracovali v roce 2002 informačně bohatou a poučnou brožuru *90 let Všeobecné nemocnice v Rýmařově* s podtitulem *450 let zdravotnictví na Rýmařovsku*. V roce 2010 vydalo město Markův soubor fotografií z barokního interiéru svatostánku Navštívení Panny Marie v reprezentativní publikaci pod názvem *Kaple V Lipkách objektivem Miloslava Marka*. Z pozice geologa připravil spolu s Františkem Čermákem a Jiřím Karlem další informativně důležitou publikaci nevelkého formátu *O geologii a dolování na Rýmařovsku* spolu s podrobnou geologickou mapou. Zvažoval se spoluautory připravit podstatně rozsáhlejší odbornou práci na obdobné téma, chyběl však již čas i zdraví. Mnohý z nás měl tu čest s Miloslavem Markem úzce spolupracovat na různých tématech, což bylo pokaždé příjemným zážitkem, nemalou vzpruhou a především velkou radostí.

Velkým tématem a také jakousi vnitřní povinností se autorovi staly nemovité kulturní památky mikroregionu, které začal dokumentovat pro své články a texty Zdenky Příkrylové Nesetové (např. speciální číslo *Kostely a kaple Rýmařovska* – *Rýmařovský horizont* 23/2013 nebo články o sochách mariánského a svatojánského kultu). Treba ocenit též jeho nezištný podíl na dalších publikacích o Rýmařovsku (*Příběh lesů a lidí Rýmařovska*, *Dějiny Staré Vsi a Ždárského Potoka*, bohužel dosud nevydané *Dějiny Břidličné* i další připravované texty).

Postupně zmapoval drobné sakrální památky – kříže a sochy, kterých ve zdejší krajině našel více než sto. Časosběrný cyklus představil v roce 2015 na výstavě velkoformátových fotografií v rýmařovském muzeu a v česko-polské brožuře s prvním soupisem těchto památek. O dva roky později vydalo město Rýmařov působivou publikaci *Stopy víry v krajině Rýmařovska objektivem Miloslava Marka*, v níž autor shrnul výsledky své dlouhodobé systematické práce. Zmapoval 111 historických i novodobých křížů a 16 sakrálních soch a zachytil jejich podobu během všech ročních období. Přestože v úvodu knihy skromně píše, že „nejde

S maminkou (před rokem 2010)

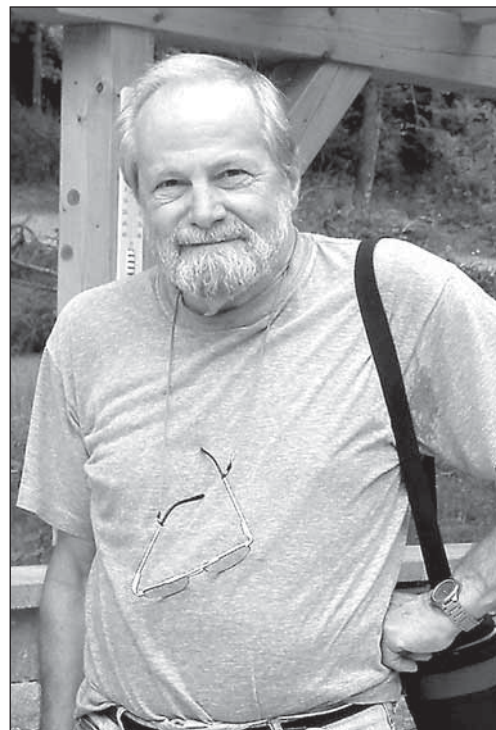
S manželkou Janou (začátek 70. let 20. stol.)

o dílo badatelské ani objevné, spíš obdivné a pro mnohé možná inspirativní, usnadňující zaplnit jistou mezeru v procesu vyrovnávání se s minulostí, navázání vztahů s bývalými českými Němci a jejich potomky a k navození pocitu souznění dnešních obyvatel s krajinou, ve které žijí“, jde jednoznačně o knihu velkého významu, zdaleka nejen historického. Křest publikace v roce 2018 doprovodily výstavy autorových fotografií na radnici a ve Středisku volného času.

Zmíněný citát z poslední fotografické publikace Miloslava Marka skvěle vystihuje jeho osobnost – skromnou, hluboce vnímavou, tolerantní a moudrou. Byť nebyl zdejší rodákem, během dlouhých let prožitých v Jeseníkách si k našemu kraji vytvořil upřímný vztah a v přímém i přeneseném slova smyslu pronikl do jeho podstaty. Poznal složité geologické děje, které formovaly tuto krajinu, i stopy vepsané do její tváře lidmi. Komplikovanou historii pohraničí vnímal se všemi jejími aspekty a hledal cestu k pochopení a usmíření. Svědomitým a poctivým přístupem ke všemu, co dělal, rozvahou, nezdolným optimismem a také neobyčejnou vstřícností si získal respekt mnohých i o generace mladších lidí. Naše město v něm ztratilo výraznou osobnost, přirozenou autoritu, nezvykle moudrého a dobrého člověka, a ten, kdo měl to štěstí s ním spolupracovat, především vzácného přítele. Bude nám všem nesmírně chybět a nikdy na něj nezapomeneme.

Jiří Karel, Zdenka Příkrylová Nesetová, Michal Vyhliďal

Foto: archiv rodiny

(2010)

Městské muzeum a Galerie Octopus

Staňte se spolutvůrci fotogalerie

„Íčka“

Informační centrum Rýmařov v těchto dnech usilovně pracuje na tvorbě nových webových stránek. Jejich součástí bude i fotogalerie. Rozhodli jsme se do její tvorby zapojit i širokou veřejnost, a obracíme se proto na čtenáře s výzvou: Posílejte fotografie našeho krásného města a okolí. Jde nám o snímky turisticky významných objektů a přírodních atraktivit Rýmařova a přilehlých obcí. Z přijatých fotografií vybereme ty nejhezčí. Autoři snímků budou u jednotlivých obrázků uvedeni. Své příspěvky zasílejte na icko@inforymarov.cz. Zasláním fotografií souhlasíte s jejich zveřejněním a případným využitím k propagačním účelům. Uvítáme nápaditost a těšíme se na vzájemnou spolupráci.

Jitka Šašínková a Iva Kyjáková

Foto: Lenka Romaňáková

STROM SPLNĚNÝCH PŘÁNÍ PRO
DĚTSKÉ CENTRUM PAMPELIŠKA

v Informačním centru

při Městském muzeu Rýmařov
od 16. 11. do 18. 12. 2020

Přijďte si vybrat vánoční přáníčko dětí z Dětského centra Pampeliška v Janovicích, Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc – ZDVOP a splňte jejich přání.

Pokud bude IC z důvodu nařízení vlády ČR pro veřejnost zavřené, přáníčka si budete moci vybrat prostřednictvím facebooku @ickorymarov a e-mailu icko@inforymarov.cz.

dTest

Jak vás omezí vodovod či kanalizace vedoucí pod vaším pozemkem

Spotřebitelská poradna dTestu v poslední době zaznamenala rostoucí množství dotazů v oblasti pozemkového práva. Jde o situace, kdy pod pozemkem vlastníka vede vodovodní potrubí či kanalizace. Trápí vás obdobná situace? Víte, zda může vlastník sítě vstupovat na váš pozemek a zda vám za to musí zaplatit? A jak vás tato skutečnost omezuje v užívání pozemku? Co můžete dělat, když vám na pozemku způsobí nějakou škodu?

Pokud pod vaším pozemkem vede vodovodní potrubí nebo kanalizace, popřípadě vodovodní či kanalizační přípojka, je váš pozemek pravděpodobně zatížen věcným břemenem, takzvanou služebností inženýrské sítě. Toto věcné břemeno může vzniknout několika způsoby, a to buď přímo ze zákona, smlouvou o zřízení věcného břemene nebo vydržením. Z toho pak vyplývají práva a povinnosti jak vlastníkově zatíženého pozemku, tak vlastníkově inženýrské sítě.

Vlastník pozemku je povinen zdržet se všeho, co by vedlo k ohrožení inženýrské sítě. Po předchozím projednání musí oprávněné osobě umožnit vstup na pozemek za účelem prohlídky či údržby inženýrské sítě, a to po nezbytnou dobu a v nutném rozsahu. „Výjimečně lze zajistit opravu inženýrské sítě i bez předchozího projednání s vlastníkem pozemku, pokud došlo k náhlému poškození sítě a oprava nesnese odkladu. V takovém případě však musí být provádění opravy vlastníkem pozemku neprodleně oznámeno, místo označeno a zabezpečeno,“ vysvětluje Eduarda Hekšová, ředitelka spotřebitelské organizace dTest, a dodává: „Pokud takovým zásahem dojde k poškození pozemku, má vlastník sítě povinnost jej na vlastní náklady uvést do původního stavu a nahradit případnou škodu.“

Inženýrské sítě se nezapisují do katastru nemovitostí. Jak tedy zjistíte, zda je váš pozemek věcným břemenem zatížen? Podle vodního zákona je kanalizace i vodovodní potrubí vodním dílem. Vlastník pozemku, na němž se vodní dílo nachází, je povinen za náhradu strpět na svém pozemku vodní dílo, které bylo vybudováno před 1. lednem 2002, včetně jeho užívání. Náhradu však bylo možné požadovat pouze do začátku roku 2019. Podle judikatury ústavního i nejvyššího soudu je totiž povinnost strpět

existenci starého vodního díla na svém pozemku takzvaným zákonným věcným břemenem.

„Za účelem ochrany vodovodů a kanalizací jsou stanovena ochranná pásma ve vzdálenosti 1,5 až 3,5 metru od potrubí. Konkrétní vzdálenost pak závisí na jeho průměru. V těchto ochranných pásmech není možné provádět stavby, vysazovat trvalé porosty, provádět skládky či terénní úpravy,“ upozorňuje Eduarda Hekšová.

Od kanalizací a vodovodního potrubí je třeba odlišovat kanalizační a vodovodní přípojky. Kanalizační přípojka je samostatnou stavbou tvořenou úsekem potrubí od vyústění vnitřní kanalizace stavby nebo odvodnění pozemku k zaústění do stokové sítě. Vodovodní přípojku pak nazýváme samostatnou stavbou tvořenou úsekem potrubí od odbočení z vodovodního řádu k vodoměru, a není-li vodoměr, pak k vnitřnímu uzávěru připojeného pozemku nebo stavby. Přípojky však nejsou vodním dílem. V případě, že byla přípojka zbudována před 1. lednem 2002, je jejím majitelem vlastník pozemku nebo stavby připojené na vodovod či kanalizaci, neprokáže-li se opak. Pokud byla přípojka zbudována později, vlastníkem přípojky je osoba, která ji na své náklady pořídila. A starší přípojky, které byly na váš pozemek umístěny před rokem 1994, se staly věcnými břemeny ze zákona.

V této souvislosti je třeba upozornit, že pokud vede potrubí od studny, jedná se o vodovodní potrubí, nikoliv o přípojku. Jde tedy o vodní dílo, jehož přítomnost na pozemku je třeba strpět, pokud bylo zřízeno před rokem 2002. Rovněž je třeba dodržovat ochranná pásma.

„V případě, že pod vaším pozemkem vede kanalizace či vodovodní potrubí, které bylo postaveno po 1. lednu 2002, nebo vodovodní a kanalizační přípojka zbudovaná po roce 1994, je vhodné uzavřít s vlastníkem potrubí nebo přípojky smlouvu o zřízení věcného břemene, abyste se vyvarovali případných sporů. Při splnění určitých podmínek může dojít i k vydržení věcného břemene,“ uzavírá Eduarda Hekšová.

Lucie Korbeliusová, dTest

Městská knihovna Rýmařov

Citát: Mluv jen tehdy a tam, kde je to třeba, a přitom vyslov pouze polovinu toho, co si myslíš.

Alexandre Dumas st.

(Nejen) literární výročí

1. 12. Světový den boje proti AIDS – vyhlášen Světovou zdravotnickou organizací v roce 1988 2. 12. Světový den počítačové gramotnosti – od roku 2001 3. 12. Mezinárodní den zdravotně postižených – od roku 1993 (OSN) 5. 12. 1870 nar. Vítězslav Novák, skladatel (zemř. 18. 7. 1949) – 150. výročí narození 5. 12. 1870 zemř. Alexandre Dumas st., francouzský spisovatel (nar. 24. 7. 1802) – 150. výročí úmrtí 10. 12. Den lidských práv – výročí přijetí Všeobecné deklarace lidských práv Valným shromážděním OSN v roce 1948 10. 12. 1830 nar. Emily Dickinson, americká básnířka (zemř. 15. 5. 1886) – 190. výročí narození 10. 12. 1870 nar. Adolf Loos, architekt, návrhář nábytku (zemř. 23. 8. 1933) – 150. výročí narození 11. 12. 1810 nar. Alfred de Musset, francouzský spisovatel (zemř. 2. 5. 1857) – 210. výročí narození 13. 12. 1900 nar. Karel Teige, literární a výtvarný kritik, teoretik a estetik, překladatel, publicista a grafik	(zemř. 1. 10. 1951) – 120. výročí narození 14. 12. 1990 zemř. Friedrich Dürrenmatt, švýcarský spisovatel (nar. 5. 1. 1921) – 30. výročí úmrtí 15. 12. 1920 nar. Vlastimil Brodský, herec (zemř. 20. 4. 2002) – 100. výročí narození 17. 12. 1770 nar. Ludwig van Beethoven, německý skladatel (zemř. 26. 3. 1827) – 250. výročí narození 19. 12. 1910 nar. Jean Genet, francouzský spisovatel (zemř. 15. 4. 1986) – 110. výročí narození 21. 12. 1850 nar. Zdeněk Fibich, skladatel (zemř. 15. 10. 1900) – 170. výročí narození 21. 12. 1940 zemř. Francis Scott Fitzgerald, americký spisovatel (nar. 24. 9. 1896) – 80. výročí úmrtí 23. 12. 1790 nar. Jean-Francois Champollion, francouzský egyptolog (zemř. 4. 3. 1832) – 230. výročí narození 24. 12. 1380 zemř. Jan ze Středy, církevní hodnostář a humanistický spisovatel (nar. kolem 1310) – 640. výročí úmrtí 27. 12. 1920 nar. Jiří Sovák, vl. jm. J. Schmitzer, herec (zemř. 6. 9. 2000) – 100. výročí narození

Čtenářská výzva

Rýmařovská knihovna se připojila ke Čtenářské výzvě, kterou vyhláší Databazeknih.cz. Dvacet letošních kritérií najdete na webu Databazeknih.cz, na našem facebooku a webových stránkách knihovny rymarov.cz.

Kniha, která vás zaujala svým názvem Lenka Elbe: U Ra No vA

Podivný rok 2020 se blíží ke svému konci a s tím se krátí i čas na splnění letošní Čtenářské výzvy. V každém čísle RH jsme v rubrice knihovny čtenáře seznamovali s typy na knížky podle jednotlivých kritérií, a třebaže nestihneme projít všech dvacet, snad jsme alespoň ukázali, jak je současná knižní produkce rozmanitá a zajímavá.

Nabízím nyní tip na knihu, která mne zaujala svým názvem: prvotinu Lenky Elbe *U Ra No vA*. Kromě vskutku zvláštního titulu splňuje i kritérium knihy, která vyšla poprvé v roce 2020, nebo díla autora, od kterého jste ještě nic nečetli. Dala by se zařadit i mezi příběhy, jejichž hlavní postava trpí psychickou poruchou, a možná někteří ze čtenářů spatří v profesích hrdinů své vysněné povolání. Je to tedy z hlediska pravidel letošní výzvy knížka „mnohostranného využití“, především je ale napínavá a zábavná, takže stojí za přečtení, i pokud výzvu neplníte.

V posledních letech se pozornost českých prozaiků častěji obrací k regionům; dějištěm příběhů se zdaleka nestává jen metropole, případně blíže neurčený prostor, ale také sugestivně vykreslené prostředí jižních či severních Čech, Ostravska, Brna, jižní Moravy, slováckých Kopanec či jiných částí pohraničí včetně toho našeho. Daný prostor přitom netvoří pouze kulisy, ale přímo zasahuje do děje, ovlivňuje ho, ba utváří svou specifickou morfologií i dosud viditelnými otisky pohnuté historie. Duch místa, nositel kolektivní paměti, se vlastně stává jednou z „postav“.

V případě knižního debutu Lenky Elbe je takovým místem Jáchymov. Městečko proslulé lázeňstvím, těžbou stříbra, ale též uranovými doly a lágry pro válečné zajatce a politické vězně. Právě sem přijíždí v srpnu 1968 mladá Angličanka Angela pátrat po stopách svého českého otce. A právě sem třicet let poté míří i její někdejší snoubenec Henry, aby se pokusil zjistit, proč se tehdy, v předvečer invaze vojsk Varšavské smlouvy, beze stopy ztratila, a aby se zbavil psychických problémů, jež mu její zmizení způsobilo. Na to, co v téměř liduprázdném Jáchymově konce milénia najde, nejsou on ani jeho

neurotická manželka Suzanne připraveni. Od počátku se dostávají do bizarních, tragikomických i poněkud děsivých situací, které bez osobní zkušenosti života v diktatuře nejsou schopni pochopit.

Taxikářovy oči těkaly ve zpětném zrcátku.

„Odkud vy být?“ *zeptal se skrz odraz.*

„Londýn,“ *odpověděla Suzanne stále trochu skleslá z komplikací zapříčiněných hloupou chybou, již teď zpětně přičítala svým zdravotním obtížím a nervozitě, kterou jí způsobuje především její muž.*

Taxikář pokýval hlavou.

„Smrti věž!“ *vyhrkl a lehce cukl volantem.*

„Co prosím?“ *zalekla se Suzanne.*

„Tady – Smrt!“ *zvolal taxikář, a pak mumlal nějaké: „Eh, eh, smrt, eh.“*

„Co prosím?“ *nahnula se Suzanne dopředu, aby mu porozuměla.*

Řidič namířil prst k oknu spolujezdce a ukázal zvláštní, vysokou budovu z červených cihel s divnými okny, která stála za jakousi ohavnou továrnou.

„Věž smrti!“ *dostal ze sebe taxikář.*

„Věž smrti?“ *zopakovala Suzanne.*

„Jojo,“ *potvrdil.*

„Aha,“ *přítakala, předstírajíc zaujetí.*

„Uran!“ *zvolal a snažil se pravou rukou napodobit pravděpodobně údery kladivem, ale protože musel do zatáčky přeřadit, brzy toho nechal a jen dlouze přemýšlel a posunkoval.*

„Uran, bum, bum, smrt,“ *doplnil svůj výklad a přihodil gesto s palcem dolů (...).*

„Hodně smrti tady.“

„Hodně smrti tady?“ *zopakovala zas Suzanne.*

„Jojo,“ *vzdychl taxikář a bylo vidět, že hlouběji se do výkladu už pouštět nebude.*

Po chvíli ticha se ozvalo její zdvořilé: „Děkujeme.“

(ELBE, Lenka. *U Ra No* vA. 1. vyd. Praha: Argo, 2020, s. 39–40.)

S těžbou uranu souvisí i zmíněný neobvyklý název knihy *U Ra No* vA, evokující nejen tento radioaktivní prvek, ale i další – radium, objevené při studiu jáchymovského smolince Marií Curie-Sklodowskou, nebo radon (v radonové vodě se v románu koupou hosté lázeňského domu Sklodowska). Uran se v příběhu objeví jako surovina těžena politickými vězni a odvážená do Sovětského svazu, ale též v podobě přízračně světélkujícího uranového skla coby sběratelského artiklu. Podobných kontrastů je román plný, neustále se v něm prolíná krása s hrůzou, logika s absurditou a tragédie se zlehčujícím humorem. Právě díky němu a dovedně budovanému napětí si

debut Lenky Elbe udržuje tempo od začátku do konce. Někomu se mohou podivnosti koncentrované v jediném příběhu zdát přitažené za vlasy, ale jak namítne jedna z hlavních postav, lázeňská lékařka Estela Hansová: „*V tomhle městě se staly o dost neuvěřitelnější věci, tak proč ne tohle?*“

Asi nepřekvapí, že k napsání románu Lenku Elbe inspiroval skutečný příběh jejího dědečka, jáchymovského vězně padesátých let. Reálný námět ovšem tvoří jen jednu z dějových linií románu, jež se proplétají jako kilometry šachet v podzemí Jáchymova, stejně nevyzpytatelného jako temné chodby lidské psychiky.

Zdenka Přikrylová
Městská knihovna Rýmařov

Knížky si lze objednat na dálku

Přechodem na 4. stupeň Protiepidemického systému (PES) se od pondělí 23. listopadu částečně uvolnila možnost půjčit si knížky, časopisy, audioknihy a hry z knihovny. Městská knihovna Rýmařov nedisponuje „okýnkem“ pro vydávání výpůjček, nicméně požadované tituly si čtenáři mohou objednat e-mailem na adresách dospale@knihovnarymarov.cz a detste@knihovnarymarov.cz nebo telefonicky na číslech 778 532 965 a 554 212 566 a poté si je mohou v domluvený čas vyzvednout. Pro objednávání po telefonu využívajte dopolední hodiny.

Pro předávání výpůjček stále platí vyhlášená hygienická opatření, zejména použití roušky. Samotné předání proběhne u hlavního vchodu do knihovny. Není nutné předkládat čtenářský průkaz – objednané výpůjčky budou každému čtenáři načteny do čtenářského konta předem.

Pro vrácení knih a časopisů prosím nadále využívajte biblioschránku u hlavního vchodu do knihovny.

Zdenka Přikrylová
Městská knihovna Rýmařov

Čtenářská výzva 2020

1. Kniha, jejíž autor letos slaví kulatiny
2. Kniha, která má v názvu den v týdnu
3. Kniha, jejíž hlavní postava má vaše vysněné povolání
4. Kniha, která má na obálce květinu
5. Kniha, jejíž hlavní hrdina trpí psychickou poruchou
6. Kniha, která vás zaujala svým názvem
7. Kniha o holocaustu
8. Kniha s názvem vystihujícím vaši osobnost nebo náladu
9. Kniha, jejíž první věta začíná zájmenem
10. Kniha autora, od kterého jste ještě nic nečetli
11. Kniha autora, který získal cenu E. A. Poea
12. Kniha, která je na Databázi knih v době čtení méně než 20x v přečtených
13. Kniha od dánského autora
14. Kniha básní
15. Kniha, jejíž obálka se vám nelíbí
16. Kniha, která má v názvu slovo „aneb“
17. Kniha, ve které se odehrává svatba nebo pohřeb
18. Kniha, jejíž název je na obálce červenou barvou
19. Kniha poprvé vydaná v roce 2020 (nová kniha)
20. Kniha, která nesplňuje ani jedno z předešlých témat letošní výzvy

Čtenářská výzva pro děti školní rok 2020/2021

1. Kniha od britského spisovatele
2. Kniha o přírodě
3. Kniha, která má na obálce zvíře
4. Kniha, ve které se řeší záhada
5. Kniha o přátelství
6. Kniha, jejíž autorkou je žena
7. Strašidelná kniha
8. Kniha od svého oblíbeného spisovatele
9. Kniha s otázkou v názvu
10. Dobrodružný román
11. Kniha, jejíž děj se odehrává v cizích krajích
12. Kniha, která má v názvu 3 slova
13. Kniha s fantasy námětem
14. Kniha, na jejíž obálce je žlutá barva
15. Kniha, o které mluvila paní učitelka

Organizace a spolky

Radek Ocelák vypráví o svých nových knihách

Radek Ocelák, rýmařovský rodák a vydavatel úspěšné knihy *Reemigranti*, přichází s vylepšeným druhým vydáním. Kniha se sedmadesát let po příchodu sedmihradských Slováků z Rumunska do českého a moravského pohraničí stala první souhrnnou prací o minulosti této etnické skupiny. V krátkých kapitolách sledujeme příběh slovenských rodů, které v první polovině 19. století osídlily lesnaté kopce bihorská-salajské oblasti na severozápadě dnešního Rumunska a vytvořily zde ostrov čistě slovenského osídlení. O sto let později, po 2. světové válce, několik tisíc těchto rodin využilo možností „ná-

vratu do vlasti“. Ten ovšem ve skutečnosti dostal podobu osídlování vylištěných sudetských krajiny, jež se jim jen pomalu a neochotně stala novým domovem. Výklad je založen na důkladném studiu pramenů i na kontaktu s pamětníky a jejich potomky, kteří dodnes tvoří významnou část obyvatel Šumavy, Jeseníků, Novohradských hor, Chebska, Tachovska, Sokolovska, Znojemska a Mikulovska. Je bohatě doprovázen historickými fotografiemi, z nichž mnohé jsou zveřejněny vůbec poprvé. Při příležitosti vydání nových knih proběhl s Radkem Ocelákem rozhovor.

Přicházíte s druhým vydáním úspěšné knihy Reemigranti. Co je v novém vydání nového?

Hlavním vylepšením je mapka na předsádce, která zachycuje slovenské osídlení v bihorskou-salajské oblasti Rumunska. Řada lidí mi totiž k prvnímu vydání řekla, že by k textu nějakou mapku ocenili. Tak jsme ji ve spolupráci s mladým geografem Vítem Kovačkou pro druhé vydání připravili. Vlastníkům prvního vydání ji v případě zájmu dávám vytištěnou separátně, aby si ji mohli do knihy vlepit. Kromě toho jsem ještě do Reemigrantů přidal lodní seznam rodin, které v letech 1924–1926 odešly z Rumunska do Brazílie. Jinak už jen drobnosti, je to stále tatáž kniha.

V jakém nákladu vyšlo první vydání a v jakém to druhé? První vydání je už vyprodané?

Prvního vydání i s dotiskem bylo přes půl druhého tisíce kusů a teď nově ještě polovina toho počtu. Samozřejmě o novém nákladu má smysl uvažovat, teprve když ten první zmizí a máte náznaky, že ani další vám nezůstane na krku, aspoň ne celý.

Další novou knihou je dílo s názvem Sándor Mándoky: Dopisy z Bihoru. Na Facebooku jsem četla váš článek, kde vysvětlujete, zda jste jejím autorem, vypravěčem či vydavatelem. Jak to tedy je?

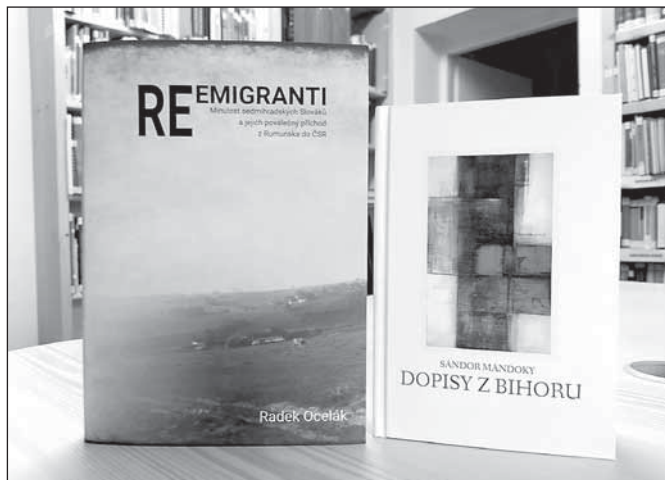
Kdo si na internetu Dopisy z Bihoru podával jako „třetí knihu Radka Oceláka“, nebo dokonce pokračování Reemigrantů. Chápu to, protože může být opravdu zmatek v tom, co jsem napsal a co jen redigoval nebo vydal. Nicméně Dopisy z Bihoru skutečně napsal maďarský kněz Mándoky koncem 19. století a je také jejich vypravěčem nebo hlavní postavou. Vzhledem ke své upovídanosti a sentimentálnosti to není úplně sympatická postava, a protože o autorovi samotném nevíme skoro nic, tak není úplně jasné, jak moc je to v knize opravdu „on“ a jak moc sebe samého komicky stylizuje. Já jsem v tomhle případě opravdu jen redaktor a vydavatel, ještě je potřeba zmínit překladatelku Adélu Gálovou, která dílo převedla z maďarštiny do češtiny.

Jak velký tým se podílí na vašich knihách?

Nejsem tak velký nakladatel, abych měl vlastní zaměstnance, ale s řadou činností mi pomáhají další lidé, ať už je to od nich laskavost nebo práce na objednávku. Kromě zmíněné překladatelky a kromě mojí ženy Zuzky, která občas převezme část redakční práce nebo korektur, je to přinejmenším ještě sazeč a grafik, potom pochopitelně tiskárna. Tisícovku knih si nevytisknete ani nespážete v obýváku. A pak musím s velkým poděkováním jmenovat svoji mamku, která celé první vydání Reemigrantů postupně nabalila a s tatkovou pomocí odtahala na rýmařovskou poštu. Druhé vydání už rozesílám sám ze Šumperka.

Využíváte k financování v současnosti oblíbených crowdfundingových kampaní, nebo vydání knihy financujete jinak?

Reemigranti i Dopisy z Bihoru vyšly s určitým příspěvím soukromých a firemních sponzorů, které s vděčností uvádím v úvodu knih. Klasický crowdfunding ale nedělám, aspoň zatím ne. Nechci to stavět tak, že kniha bude, jen pokud se na ni vybere předem. Když je pro

mě kniha důležitá, tak ji vydám každopádně a pak doufám, že si na sebe v prodeji vydělá. I vůči čtenářům je myslím přívětivější nabídnout knihu prostě jako zboží, které si můžou prohlédnout, než je opakovaně žádat o podporu něčeho, co je dosud „zajícem v pytli“. Třeba ale v budoucnu s nějakým zvlášť náročným projektem dojde i na crowdfunding.

Jaké druhy propagace jsou podle vás neefektivnější při prodeji vašich knih?

Nejúčinnější je asi ústní šeptanda a šíření „po rodinné ose“. Téma mých knih se lidem propojuje s jejich regionální a rodovou identitou. Když se pak ozve nadšená čtenářka ze Šumavy, z Jeseníka nebo od Chebu a objedná knihu v dalších šesti, osmi kusech pro celou rozšířenou rodinu, je to nejen povzbuzení pro autora, ale hlavně velká pomoc pro vydavatele. Stojí to ale samozřejmě na tom, že kniha jako Reemigranti u nás dosud chyběla. Reklama pak není žádná velká věda, spočívá hlavně v informování, že je kniha k mání. Nezastupitelnou roli v tom dosud pro mě hraje Facebook, i když do budoucna bych chtěl jeho úlohu omezit.

Vaše přednáška v roce 2017 se setkala s velkým zájmem veřejnosti. Plánujete další, až se přeneseme přes právě probíhající pandemii?

Když je o to někde zájem, rád tam s přednáškou dorazím. Byl jsem už i na Tachovsku a vícekrát na Šumavě, takže Rýmařov opravdu není problém. Některé dřívější přednášky jsem si organizoval i sám, ale na pozvání je to vždycky nejlepší.

Děkuji za rozhovor.

(Pozn. red.: Knihy je možné v současné době objednat na e-mailu radioc@seznam.cz nebo po uvolnění vládních nařízení koupit v Informačním centru Rýmařov.)

JS, Radek Ocelák

Zdroj: reemigranti.ocelak.cz

Foto: redakce

Legionáři ocenili Pavla Bednára z Janovic

Ve středu 4. listopadu navštívili válečného veterána Pavla Bednára v Janovicích u Rýmařova zástupci jednoty Československé obce legionářské (ČsOL) Bruntál. Předali mu Pamětní medaili II. stupně za zásluhy o obnovu a šíření legionářských tradic, kterou mu udělilo ústředí ČsOL v Praze. S medailí mu předali i kytici květin a popřáli mnoho zdraví. Současná situace neumožnila slavnostní předání na setkání s válečnými veterány a členy ČsOL, proto se odehrála u Pavla Bednára doma v minimálním počtu zúčastněných.

Pavel Bednář je posledním žijícím válečným veteránem z období 2. světové války na Rýmařovsku a Bruntálsku. Jako osmnáctiletý mladík se zapojil v rodné Nové Lehotě do Slovenského národního povstání, po jeho porážce pomáhal partyzánům a společně s rodiči ukrývali českého partyzána a dvě židovské dívky.

Foto a text: Antonín Zgažar, předseda ČsOL Bruntál

Euroregion Praděk podporuje česko-polské projekty, vyčleněno je několik milionů eur

Fond mikroprojektů Euroregionu Praděk přispívá k rozvoji česko-polské přeshraniční spolupráce. Vyčleněno je několik milionů eur. S přípravou projektových žádostí a se samotnou realizací žadatelům pomáhají sekretariáty euroregionů ve Vrbně pod Pradědem a Prudniku.

Euroregion Praděk před dvaceti lety přijal úlohu správce Fondu mikroprojektů. Díky této činnosti bylo na české straně euroregionu realizováno již více než 600 projektů s celkovou dotací přes 170 milionů korun. Pro současné programové období na léta 2014 až 2020 bylo do Fondu mikroprojektů v Euroregionu Praděk vyčleněno přes 9,6 milionů eur, z toho pro českou stranu necelých 3,8 milionů, pro polskou stranu přes 5,8 milionů eur.

Prostředky je možné čerpat na česko-polskou spolupráci v oblasti kulturní, sportovní, společenské, ale i na další zajímavé činnosti. Žadatel musí mít právní subjektivitu a sídlo ve vymezeném území. Na české straně jde o okres Jeseník (s výjimkou obce Bílá Voda), Bruntál, Olomouc, Přerov a Prostějov, na polské straně pak vojvodství Opolské – powiaty: brzeski (śląski), kędzierzyńsko-kozielski, kluczborski, krapkowicki, namysłowski, nyski, oleski, opolski, prudnicki, strzelecki a město Opole. Povinností každého žadatele je mít přeshraničního partnera.

Doba trvání mikroprojektů se zpravidla pohybuje v rozmezí dvanácti měsíců, v odůvodněných případech až osmnácti. „Žadatelé musí rovněž dodržet stanovený rozsah dotace, který závisí na zvoleném typu projektu a jeho zařazení do prioritní osy. O podpoře rozhoduje

Euroregionální řídicí výbor. I když se celý proces může zdát na první pohled složitý, žadatelé se nemusí ničeho obávat, rádi jim budeme nápomocni, jak s přípravou projektové žádosti, tak se samotnou realizací. Kdykoliv se na nás můžou obracet,“ dodává ředitelka Euroregionu Praděk Alena Šmigurová. Podrobné informace k Fondu mikroprojektů v Euroregionu Praděk včetně kontaktů na pracovníky sekretariátu naleznete na webu www.europradec.cz.

Foto a text: Radek Vráblik

Terénní programy Hope House, z. s. Rýmařov srdečně zvou na předvánoční

DOBROČINNÝ BAZÁREK,

který se bude konat v sobotu 12. 12. 2020 od 10 do 17 hod v prostorách foyer městského divadla.

Nabízíme: převážně dětské oblečení od 0 do 16 let – jarní, letní, podzimní i zimní, obuv a doplňky. Najde se u nás i něco pro maminky a tatínky ;-)

Výtěžek bazárku bude věnován na potřeby sociálně znevýhodněných klientů Terénních programů Rýmařov.

Otužilci ze Staré Vsi uklízeli Podolský potok

V letošním roce spolek Otužilci Stará Ves, z. s., uspořádal akci pro čisté vody v našem okolí. V rámci své činnosti jsme dobrovolně vyčistili část Podolského potoka v úseku od Žďárského Potoka až po most na ulici Mlýnské ve Staré Vsi. V této úspěšné akci nám byli nápomocní i kamarádi ze Staré Vsi a Rýmařova, nečlenové spolku.

Během sběru odpadků bylo nalezeno několik skládek přímo na břehu potoka i na soukromých pozemcích. Při čištní jsme prošli korytem po proudu a nasbírali jsme asi 450 kg různého odpadu, který

v potoce ležel. Při akci jsme nabádali občany, aby dbali o čistotu okolí tak, aby se odpady neobjevovaly v potoce nebo na přilehlých pozemcích.

V roce 2021 plánujeme akci zopakovat a chceme přispět i k vyčištění Rychtářského potoka. Pokusíme se přitom do této akce zapojit i občany Staré Vsi včetně dětí.

Foto a text: Dušan Ferenc
předseda spolku Otužilci Stará Ves, z. s.

Staň se ochráncem přírody a zvěře

V dnešní době se do popředí zájmu veřejnosti stále více dostávají otázky udržitelnosti a obnovitelnosti přírodních zdrojů, k nimž patří i management hospodaření se zvěří, která žije v naší přírodě. Nedílnou součástí tohoto managementu je myslivost a výkon práva myslivosti.

ČMMJ, z. s., okresní myslivecký spolek Bruntál pořádá každoročně základní kurz myslivosti, ve kterém se jeho absolventi v sedmi tématech seznámí s potřebnými aspekty výkonu práva myslivosti, a po absolvování zkoušky mohou požádat o lovecký lístek, který držitele opravňuje k výkonu práva myslivosti.

Máte-li k přírodě a zvěři kladný vztah a chtěli byste se více zapojit do problematiky jejího udržování a obhospodařování, pak neváhejte a kontaktujte OMS Bruntál.

Telefon: 724 727 689

Email: omsbruntal@seznam.cz

Web: www.myslivost.cz/omsbruntal

Facebook: OMS Bruntál

SLEZSKÁ DIAKONIE
SOCIÁLNÍ ASISTENCE
KROKOVSKO ALBRECHTICKO OSOBLAŽSKO RÝMAŘOVSKO

DARUJ DÁREK

2.11. - 4.12.2020

I MALÝ DÁREK POTĚŠÍ
SPOLEČNĚ PŘINESME RADOST DO DĚTSKÝCH OČÍ

JAK NA TO?

- * Najděte doma jakoukoliv prázdnou krabici (nejlépe čistou, neroztrhanou, velikost odpovídající dárku, ...),
- * Vyberte si koho chcete svým dárkem obdarovat (dívka x chlapec + věk: 0-2 roky, 3-4 roky, 5-7 let, 8-10 let, 11-14 let, 15-18 let),
- * **Před výběrem zavolejte a domluve se s příslušným pracovníkem**
- * Dárky pečlivě uložte do krabice (případně volné místo vyplňte novinami, papírem, vatou, ...),
- * Když budete mít vše v krabici, hezky jí zabalte,
- * Nahoru nalepte štítek, kde je napsáno: věk a pohlaví + co krabice obsahuje,
- * Svou krabici doneste na nejbližší sběrné místo
- * **Pracovníci předají Vaší krabici potřebným dětem, kterým jistě udělá radost.**

KONTAKT

- * tel.: 733 142 431
- * email: sas.rm@slezskadiakonie.cz
- * sběrné místo: Slezská diakonie, Sokolovská 29, Rýmařov
- * otevírací doba: Po - Pá - 7:00 - 15:00 (předem zavolat a domluvit se na předání)

Středisko volného času

kafe u
OSMANYHO
Osmany LAFFITA

asombroso
by Osmany Laffita

účinkují

Michaela GEMROTOVÁ

Eva DECASTELO

19:00 hod. - Středisko volné času - velký sál TIP NA VÁNOČNÍ DÁREK

15.4.2021 RÝMAŘOV

PŘEDPRODEJ: RÝMAŘOV - IC při Městském muzeu Rýmařov, náměstí Míru 6
a dále on-line na: www.ticketart.cz

moje kino

Jak to funguje:

Projekce probíhají formou živého streamu a odehrávají se v jeden konkrétní čas. Díky tomu můžete sledovat film pozorněji a bez pauz, stejně jako v kině.

Vyberte si film v programu na www.kinorymarov.cz a kupte si e-vstupenku úplně stejně, jako byste si kupovali lístek do kina. Odkaz na stream vám přijde současně se vstupenkou.

Nasát atmosféru kina můžete už 30 minut před začátkem představení. Před projekcí si můžete povídat s ostatními diváky prostřednictvím chatu. Po filmu můžete ještě probrat dojmy a filmové zážitky. Kdo nechce, chat používat nemusí, lze ho v nabídce minimalizovat.

Technické specifikace:

Projekce probíhají jako živý stream. Doporučujeme si zkontrolovat a případně manuálně přepnout nastavení kvality obrazu na 1080p.

Těšíme se na vás!

www.kinorymarov.cz

Zámek Janovice

I ženy mají svůj řád – řád Hvězdného kříže

Řád Hvězdného kříže (německy *Sternkreuzorden*) založila císařovna Eleonora Magdalena Gonzaga (1630–1680), třetí manželka Ferdinanda III. Habsburského (1608–1657). Vznik samotného řádu byl podnícen požárem ve vídeňském Burgu v roce 1688. Několik dní po požáru byla nalezena skříňka s ostatkem sv. Kříže, který Habsburkové ctili a uchovávali jako velkou vzácnost. Ostatek byl nalezen netknutý požárem a celá událost byla pokládána za Boží zázrak. Jako poděkování Bohu zřídila císařovna Eleonora spolek urozených dam, které dostaly jako závazek ctít svatý Kříž. Každá z vybraných dam dostala zlatý kříž, který byla povinna nosit a věnovat se charitativním a náboženským povinnostem. Statut řádu potvrdil papež Klement X. ještě téhož roku.

Samotný řád přestál zánik monarchie v roce 1918 a dodnes je udílen nejvýše postavenou ženou habsbursko-lotrinského rodu. Členkou řádu Hvězdného kříže se mohla stát každá provdaná šlechtična nebo dvorní dáma či dáma ústavu šlechtičen. Svobodné ženy mohly být přijaty, ale pouze pokud žily příkladným životem. Řádová dáma musela být starší 18 let, řád byl udílen pouze šlechticům bez rozdílu titulu a musel být doložen průkaz původu od osmi šlechtických předků z otcovy a čtyř z matčiny strany. Byla také povinna uzavřít sňatek na úrovni. V čele řádu stála samotná císařovna nebo jedna z arcivévodkyň habsburského domu. Představená také přijímala žádosti ke vstupu do řádu a nové členky. K ruce jí byly dvě zřízenkyně a čtyři rádkyně. K přijímání do řádu docházelo dvakrát ročně o hlavních řádových slavnostech – na svátek Nalezení svatého Kříže 3. května a na Povýšení svatého Kříže 14. září.

Po smrti zakladatelky řádu Eleonory Magdaleny převzala žezlo další císařovna Eleonora (1655–1720), manželka Leopolda I., jež se snažila dodat řádu na vážnosti a uchazečky o vstup vybírala velmi pečlivě. V habsburském domě představovalo přijetí řádu, jenž byl rakouským arcivévodkyním udělován obvykle k sedmáctým narozeninám, symbolický akt přechodu z dětského věku do dospělosti.

Samotný řád má jednu třídu. Nosí se na levé straně hrudi na černé stuze složené do mašle. Řádový odznak je oválný se zlato-černě smaltovaným orlem ve zlaté zbroji. Na něm je položený červený, azurově a zlatě smaltovaný kříž s prodlouženými svislými rameny. Oválný rám odznaku tvoří zlaté, částečně modře a bíle smaltované ornamentální rozeklané listy nebo stuhy. V horní části odznaku je bí-

Řád Hvězdného kříže

lá stuha s heslem SALUS ET GLORIA (Spása a sláva).

Nejnámějšími patronkami řádu Hvězdného kříže byly císařovna Marie Terezie (1717–1780), Alžběta Bavorská (1837–1898), Zita Bourbonsko-Parmská (1892–1989). Současnou patronkou řádu je od roku 2010 Gabriela Habsbursko-Lotrinská (nar. 1956). Nositelkami řádu byly také dámy z rodu Harrachů, a to matka Františka hraběte Harracha Anna princezna z Lobkovicz (1847–1934) a jeho třetí manželka Alice z Hardeggu (1879–1962).

Mgr. Jitka Slaná, kastelánka Zámku Janovice
(Literatura: Koláčný, I. *Řády a vyznamenání Habsburské monarchie*. Praha, 2006; Županič, J. *Nová šlechta Rakouského císařství*. Praha, 2006; Županič, J. *Šlechta a aristokracie v podunajské monarchii*. In *Federmayer, Frederik a kol. Magnátské rody v našich dějinách 1526–1948*. Martin: Slovenská genealogicko-heraldická společnost, 2012, s. 113–128; Schindler, J. *Vznik a význam řádu hvězdného kříže*. ČKD, 1877/2, s. 114–119.)

Moravskoslezský kraj informuje

Hejtmanem Moravskoslezského kraje je opět Ivo Vondrák

Ustavující zastupitelstvo Moravskoslezského kraje si hejtmanem zvolilo Ivo Vondráka, který za Hnutí ANO 2011 kraj vedl i v předchozích čtyřech letech. Zastupitelé také schválili složení Rady Moravskoslezského kraje, která má stejně jako v minulém roce 11 členů. V kraji tedy nyní na základě výsledků říj-

nových voleb vládne koalice Hnutí ANO 2011, Občanské demokratické strany, která se spojila s TOP 09, KDU-ČSL a České strany sociálně demokratické.

„Naším hlavním cílem je systematicky navázat na transformaci Moravskoslezského kraje. V tomto ohledu je náš region nesmírně dynamický a já věřím, že se nám bude měnit před očima. Pomůže nám evropský Fond pro spravedlivou transformaci, na jehož čerpání se intenzivně chystáme. Máme konkrétní představu, jak by se po ukončení těžby mohla proměnit pohornická krajina, budeme pokračovat ve výměnách kotlů, připravujeme se na využívání vodíku v dopravě, máme jasné vize, jak vést krajské zdravotnictví, školství nebo například sociální oblast. Věřím, že jsme na správné cestě k tomu, aby z našeho kraje lidé přestali odcházet a vybrali si jej jako místo, kde budou rádi žít,“ řekl hejtman Moravskoslezského kraje Ivo Vondrák, kterému z 63 přítomných dalo hlas 51 zastupitelů, 12 se jich zdrželo hlasování.

Hejtman kraje má osm náměstků. Prvním náměstkem hejtmána pro průmysl, energetiku a chytrý region se stal Jakub Unucka (ODS). Náměstkem pro kulturu a památkovou péči bude Lukáš Curylo (KDU-ČSL), dopravu bude mít na starost náměstek Radek Podstawka (ANO), který je v krajské radě nováčkem. Resort zdravotnictví opět povede Martin Gebauer (ANO). Náměstek Jan Krkoška (ANO) bude řídit regionální rozvoj a cestovní ruch.

Náměstkovi Jaroslavu Kaniovi (ANO) zůstává resort financí, investic a majetku, stejně tak na svou předchozí pozici naváže Jiří Navrátil (KDU-ČSL), který bude náměstkem hejtmána pro sociální oblast. Školství a sport povede stejně jako v minulém volebním období Stanislav Folwarczny (ODS). Oblast životního prostředí bude mít na starost nová radní Zdenka Němečková Crkvenjaš (ODS), krajský radní Petr Kajnar (ČSSD) bude řídit územní plánování. Oba noví radní jsou uvolnění.

Zastupitelstvo Moravskoslezského kraje má 65 členů, 46 z nich tvoří koalici. Hnutí ANO obsadilo 24 křesel, deset zastupitelů má koalice ODS a TOP 09, sedm křesel ve volbách získala KDU-ČSL, pět členů zastupitelstva má ČSSD. V opozici je Česká pirátská strana s devíti zastupiteli, dále Svoboda a přímá demokracie s šesti a KSČM se čtyřmi členy zastupitelstva.

*Mgr. Nikola Birklenová
tisková mluvčí, odbor kancelář hejtmána kraje*

Foto: www.msk.cz

Letní turistické sezóně chyběly festivaly i zahraniční hosté

Letní turistická sezóna byla v Moravskoslezském kraji ve znamení nárůstu počtu českých turistů a výrazného úbytku návštěvníků z ciziny. Návštěvnost regionu v letní turistické sezóně meziročně klesla o 6 procent. V kraji se v období od července do září 2020 ubytovalo téměř 320 tisíc hostů.

„I když nám oproti minulému roku ve třetím kvartále návštěvnost klesla, můžeme považovat tuto letní turistickou sezónu za úspěšnou. Podařilo se nám totiž do kraje nalákat více českých turistů. Oproti loňsku jich k nám přicestovalo a ubytovalo se o sedm procent více. S ohledem na pandemii koronaviru je logické, že výrazně ubylo zahraničních hostů. Největší pokles turistů z ciziny jsme zaznamenali v červenci, kdy k nám cizinci byli zvyklí jezdit na oblíbené letní festivaly. Tyto akce našemu cestovnímu ruchu chybí,“ prozradil náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje pro regionální rozvoj a cestovní ruch

Jan Krkoška a doplnil, že v létě do hotelů, penzionů a kempů v regionu přijelo téměř 320 tisíc hostů a strávili zde v průměru 3 noci.

Ačkoliv zahraničních návštěvníků za tři zkoumané měsíce ubylo o 56 %, těch domácích přijelo do regionu meziročně více, a to o 7 %.

„Rozjezd byl sice pomalejší, v srpnu se však návštěvnost tuzemských turistů v kraji přehoupla přes 10 %, stejný trend pokračoval i v září. Máme informace, že relativně dobré výsledky zaznamenali ubytovatelé na horách, kde lidé trávili své letní dovolené. Na podrobnější čísla za jednotlivé turistické oblasti však ještě čekáme,“ řekl ředitel Moravian-Silesian Tourism David Karčmář.

*Mgr. Nikola Birklenová
tisková mluvčí
odbor kancelář hejtmána kraje*

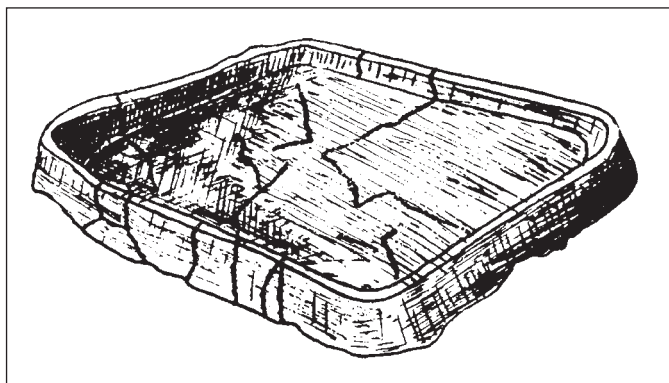
Z historie

Vzácná a unikátní keramika a jiné nálezy z archeologických lokalit Rýmařovska

1. Trojnožky

Vzácnějším projevem středověké i renesanční kuchyňské keramiky jsou teprve od počátku 14. století konečně i na Rýmařovsku zlomky rendlíků (trojnožek) s vnitřní glazurou. Jde o přípustnou, ačkoli značnou retardaci v jejich používání za pokročilejším vnitrozemím českých zemí, kde se jejich první, zatím nepolévané exempláře objevují už o století dříve. Ve srovnání s vyspělejším hrncářstvím Polského království jde na našem území o opoždění obecně. V Polsku se totiž rendlíky (rondelky) s kvalitní zelenohnědou glazurou uvnitř užívaly již ve 12. století. Domníváme se proto, že alespoň zpočátku k nám přicházely exkluzivní výrobky z Vratislavi, Opole, Kujavska, oblasti Varšavy a dalších míst. Poláci užívali vedle u nás běžných zelených a hnědých glazur i polevy pomerančově žluté, bílé i tmavomodré, jež k nám přicházely teprve v období opožděné české renesance v 16. století. Přes nevelké množství menších i větších rýmařovských fragmentů trojnožek je na rozdíl od jiné keramiky poměrně snadná buď celá, nebo aspoň částečná kresebná rekonstrukce nádob a není ani vyloučena jejich úplná rekonstrukce technikou konzervační.

Převažují **měličí miskovitě** typy speciálních třínohých pánvic opatřených dutými tulejovitými držadly (obr. 2–4, 5, 7–10) k přenášení nádoby s horkým obsahem pomocí dřevěné tyčky zasunuté do otvoru tuleje (obr. 5). Vedle upravených částí klacíků se také používaly opracované dřevěné tyčky upravené zvlášť pro každý rendlík (obr. 5).

1. Pražnice sloužila k pražení i k pečení

K miskám se zhruba o dalších sto let později přidaly modernější **hrnce** všech velikostí (obr. 6) baňkovitého až kulovitého či horizontálně elipsoidního tvaru s výrazným hrdlem, opatřené nyní běžnými gotickými páskovými oušky, jež v Polsku najdeme i u miskovitých tvarů. Dna trojnožek jsou vždy dokonale hlazena.

Vynikající a plně funkční výrobek kuchyňské keramiky bylo možno díky nožkám vkládat přímo do ohniště a jejich tvar se od vzniku výrazněji neměnil. Změny přinášela jen dobová móda ve tvaru okraje či nožek nebo individuální pojetí dekoru, který byl pýchou specializované dílny. Podobně se jiné hrncírny zaměřily na výrobu pohárů, poklic, solničků, svíců a jiné exkluzivní zboží. Na jejich vytváření se užíval vzácný rychloobrátkový hrncířský (kopací) kruh (špruflák), poháněný nohama sedícího hrncíře, který si tím uvolnil k tvoření nádoby obě ruce. Od běžného keramického tovaru se rendlíky lišily i vysoce kvalitní a dobře plavenou hliněnou hmotou. Do hliněného těsta přimíchal toufar neobyčejně jemné ostřivo, aby zabránil praskání povrchu nebo smršťování hmoty při tvrdém oxidačním pálení do okru, cihlově červeně až karmínu. Ještě ve 13. století se používalo spíše hrubé ostřivo a redukční vypalování keramiky do šedých a hnědých odstínů (bez přístupu vzduchu do pece).

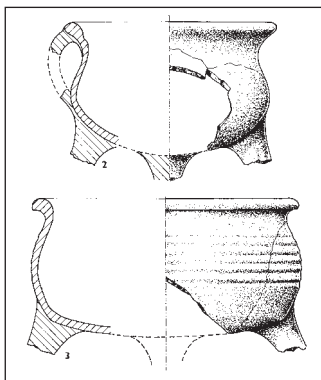
2. Soubor fragmentů trojnožek, tulejovitá držadla, nožky, dno a část rendlíku (Hrádek, Burgetův statek 1300–1350)

Výjimku tvoří drobné nepolévané trojnožky z hmoty s kaolinitickými jíly pálené do bělavých barev nebo šedi s kovovým leskem. Kromě keramiky určené pro kuchyň lze dodnes sledovat trojnožky z litiny, kuté z železa i jiných kovů v různých oblastech lidské činnosti.

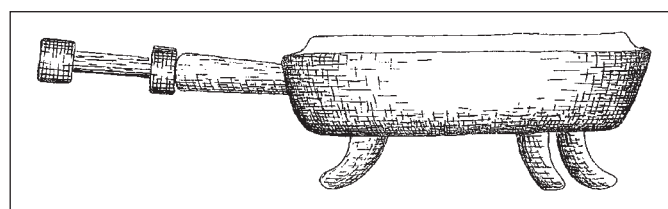

3. Trojnožka (Hrádek-palác, nejpozd. 1405)

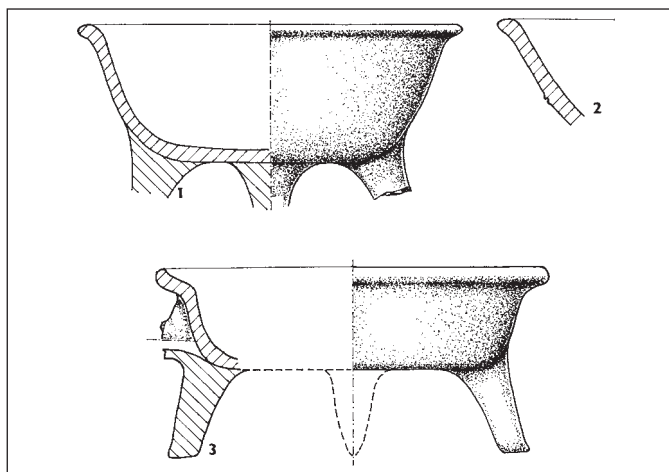
Starší exempláře zůstávaly nepolévané, avšak záhy vnitřek pokryla glazura, aby bránila prosakování tekutin. Starší rýmařovské třínožky jsou opatřeny průhlednou, nejednou vysoce lesklou olovnatou sklovinou (přibližnou dobovému sklu), vzniklou stavením křemenného písku a olověného klejtu s barvicími kysličníky rud. Stříbro a olovo se v hankštejnských dolech těžily od 13. století. Při zpracování rudy vznikl oxidací roztaveného olova klejt (žlutý a červený – PbO), vedlejší, nikoli však přehlédnutelný produkt získávání stříbra. Hodnotu klejtu dokládá přísaha příbramských hutníků, že nebudou „zbůhdarma pálit... olovo, (na) klejt a herd (nístějovina = PbO + popel ani hertovný stříbro = surové), *dajť pilný pozor (a) vychladlý klejt hned do kvelbu odnesou*“. Lehce tavitelná transparentní poleva se barvila příměsí kysličníku železa (hnědá, hnědooranžová, žlutavá) nebo mědi (zelená, zelenohnědá). Olovnaté glazury se u nás i v Německu užívaly i v dalších stoletích vně i uvnitř keramiky (hrnce, džbány, hrnky apod.), ba nejednou již v horší kvalitě. Nejstarší středověké glazury u nás pokryly dlaždice z Hradu (11. st.) a Vyšehradu (12. st.). U nás se vyskytují až ve 14. a na počátku 15. stol. (Hrádek, Strálek).

6. Hrnce na nožkách (Hrádek, 1440–1500)

5. Trojnožka se speciální hůlkou v otvoru držadla (Německo-Windungen, 1403)

7. Dva typy miskovitých rendlíků, dole okraj pro poklici (Hrádek, 1350–1400)

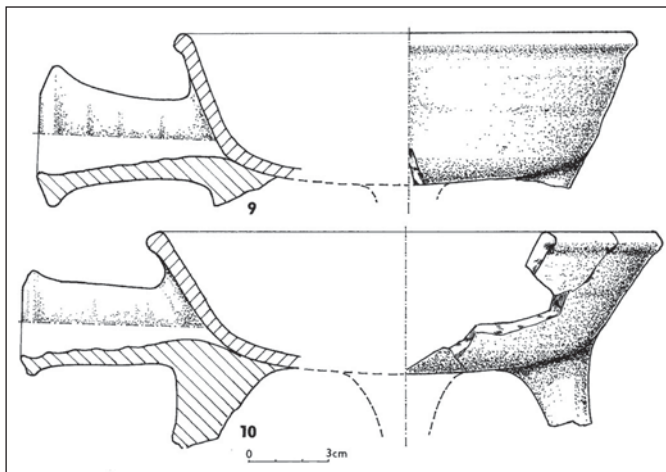

4. Trojnožka (Podolský potok, 17. –18. stol.)

ztrácely původní význam, postupně se uzavíraly a užívání dřevěné násady odeznělo. Předchůdcem rendlíků jsou slovanské pražnice (obr. 1) a pánve s tulejovým držadlem, ale bez nožek, které se běžně používají v moderní kuchyni i dnes (pánve na smažení, lívanečníky, kastroly s držadlem aj.). Přísně účelový tvar je dnes vyroben na rozdíl od gotiky z moderních materiálů (obr. 11–12). Na zdejších lokalitách jsme sice středověké doklady pánvic bez nožek nenašli nebo spíše neidentifikovali, ale etnografická sbírka našeho muzea hliněnou pánevku bez nožek z období před r. 1900 obsahuje.

Podobnou funkci měly i železné či litinové **kuthany** na vaření, větší, nízké kovové třínohé pánve a jejich obdoba bez nožek kladená v ohništi na samostatný drajfus (Dreifuß), třínohý železný rám. Kuthany se vždy zakrývaly poklicí. Uvnitř se vařila voda a do ní se vkládaly syrové potraviny. V 15. st. převzal zčásti jejich funkci kotlík zavěšený na řetízku rámu nad ohništěm (Strálek, 1. půle 14. st.). Kuthany se užívaly hlavně v hradních kuchyních, jež vařily pro více strážníků (posádka průměrného hradu nepřevýšila spolu s čeledí 25–30 mužů). Venkov kuthany neznal a ve městě jen bohatí, jejich cena stejně jako u vytepaného kotlíku byla vysoká. Nynější pánve či kastroly (obr. 9, 10) nejsou ničím méně než jejich potomky a třínožky se užívají dodnes i k jiným účelům než k přípravě pokrmů.

Na počátku 15. století zaujaly rendlíky při mýcení germanismů v českém jazyce i univerzitního učitele Jana Husa. Žádal změnit staletí užívaný název „rendlík“ (něm. Reindel, pol. rondel, rondelek, naczynia rondlowate, rynka, patelnia) za termín „trénožka“. Stejně mu nekonvenovaly ani knedlíky (Knödel), jež nazval „šiškami“. Etymologická epizoda dokládá jazykovou paličatost národa, jenž sice na „trénožky, trojnožky“ přistoupil, ale nejen

8. Trojnožky s tulejovitými držadly (Hrádek 1350–1400)

9. Trojnožka z Vysočiny (zaniklá osada Mstěnice 14. stol.)

v dětském rozpočítadle „Vařila myška kašičku na zeleném rendlíčku...“ si drže ponechal k běžnému použití i Mistrem kaceřovaný „rendlík“. Mimochodem, dovedete si představit tvář číšníka, kdybyste si objednali oblíbené české jídlo ve tvaru „šišky se zelím“ či okřídlené „vepřo-šiško-zelo“?

Dosud mě mrzí, mea culpa, že jsem, zvědavý kluk s obvyklým sběratelským pudem, nezachránil v zastrčeném šerém koutě půdy starobylého domu soukeníka, kde jsme bydleli, asi pět zachovalých trojnožek, které se od gotických zásadně nelišily, třebaže byly mladší. Podobné poklady se tehdy ještě skrývaly i jinde, dnes bychom je už hledali stěží. Škoda!

Vladimír Goš (†) – Jiří Karel

10. Trojnožka (Praha 15. stol.)

(Agricola, G. *Georgii Agricolae de re Metallica Libri XII*. Praha, 1933; Ercker ze Schreckenfelsu, L. *Kniha o prubířství*. Praha, 1974; Čermák, F. – Karel, J. – Marek, M. *O geologii a dolování na Rýmařovsku*. Rýmařov, 2015; Sulkowska-Tuszyńska, K. *Późnośredniowieczne i nowożytnie ceramiczne na trzech nóżkach ze Strzelna*. *Acta universitatis Nicolai Copernici, Archaeologia XX*. Toruń, 1997; Táž. *Próba interpretacji funkcji naczyń w Świetle wybranych źródeł iconograficznych*. *Z badań nad średow. architektura Kujaw i Wielkopolski wschodniej*. Warszawa, 1990; Beranová, M. *Jídlo a pití za Rudolfa II*. Praha, 1997; Petráň, J. a kol. *Dějiny hmotné kultury (2)*. Praha, 1981; Nekuda, V. – Reichertová, K. *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*. Brno, 1968 ad.)

11. Kastrol s držadlem (konec 20. stol.)

12. Pánev (21. stol.)

Zajímavosti z přírody

Vyprávění o stromech

12. Ořešák – *Juglans* a ořechovec – *Carya*

Kdo by neznal chutné plody, jimž se říká vlašské ořechy! Toto pojmenování se někdy převádí i na strom, jeho správný botanický název však zní ořešák královský (*Juglans regia*). V pahorkatinách mnohde lemují silnice a mnozí jej mají i na zahradách. Naše domácí dřevina to však není. Pochází z Balkánu a z jižní Asie, kde vytváří i rozsáhlé porosty. Byl však už záhy přenesen do západní a střední Evropy. Pro svou teplobytnost, světlomilnost a citlivost k mrazu ho nelze pěstovat ve vyšších, a dokonce ani ve středních polohách. Nejpriznivější podmínky u nás proto nachází na úbočích svahů v teplých pahorkatinách (na Rýmařovsku asi do výšky 550 m), jen místy do 700 m. Byl vysazen i v Rýmařově a okolí. V jižních šířkách ve své domovině roste ovšem i mnohem výše, až do 2 300 m!

Ořešák královský dorůstá do výšky 20–25 m, nejvíce však nepřesáhne 15 m. Je to strom s nízkým kmenem a rozložitou korunou. Listy jsou aromatic-

Ořešák královský na Lidické ulici v Rýmařově

ké, lichozpeřené, s 5, 7 i 9 elipčitými lístky. Užitek dává nejen svými plody, ale i výborným dřevem.

Do Evropy včetně ČR byly introdukovány ještě další druhy ořešáků: ořešák černý (*J. nigra*) a ořešák popelavý (*J. cinerea*) ze Severní Ameriky a ořešák Sieboldův (*J. sieboldiana*) z Japonska. O. černý u nás dorůstá do 30 m, ve své domovině však až do 50 m, přičemž kmen může mít až 3 m v průměru! Ořechy jsou sice olejnaté, ale trpké, strom však dává kvalitní dřevo. Byl proto kromě parků využit i v lesnictví. V Evropě je od r. 1629. O. popelavý je menší, 20–25 m vysoký, a jeho plody jsou těž nejdle. O. Sieboldův je také malý, do 20 m, v Evropě jen 7–10 m, ale ozdobný a s jedlými ořechy. V Evropě byl zaveden r. 1862. Všechny ořešáky mají lichozpeřené listy a semena, ořechy ve tvrdé skořápce, která před dozráním spočívá v polodužnatém obalu. Rod má asi 15 druhů v jihovýchodní Evropě, Asii a v Severní Americe.

Příbuzné ořešákům jsou ořešovice (Carya) patřící do stejné čeledi, tedy ořešákovité. Říká se jim též hikorie. Stromy jsou podobné ořešákům včetně listů a dorůstají do 30 m výše, alespoň ty dále uvedené. Ořechy mají mnohem menší, jedlé. Na rozdíl od předchozího rodu jsou ořešovice svým rozšířením omezeny především na Severní Ameriku až Mexiko, kde roste asi dvacet druhů, po jednom druhu se pak vyskytuje v Číně a Indočíně. U nás se nejčastěji pěstují ořecho-

vec srdčitý (Carya cordiformis), o. vejčitý (C. ovata) a o. plstnatý (C. tomentosa) jako parkové dřeviny. *Foto a text: Miloš Zatloukal (Literatura: Mráček, Zdeněk. Les. Praha: Orbis, 1959; Pokorný, Jaromír – Fér, František. Listnáče lesů a parků. Praha: SZN, 1964; Krüssmann, Gerd. Evropské dřeviny. Praha: SZN, 1978; Pagan, Josef – Randuška, Dušan. Atlas dřevin I., II. Bratislava: Obzor, 1987, 1988.)*

Sport

Rýmařov hostil mezinárodní závody v cyklokrosu

Přestože ještě necelý týden před závodem Toi Toi Cup organizátoři čekali na vyjádření hlavní hygieničky, za jakých opatření se pojedje, celá akce proběhla perfektně. Pro závodníky byla v areálu Flemmichovy zahrady připravena zajímavá trať. Ke startu potřebovali nejen dobrou formu, ale i negativní test na covid.

Ve sváteční den 17. listopadu se na start cyklokrosového závodu postavily čtyři kategorie – muži a ženy elite, junioři a juniorky. Ředitel rýmařovského závodu Petr Chaloupka si závod pochvaloval: „Přestože pořádáme takto velký závod poprvé a musela se řešit spousta věcí navíc kvůli vládním nařízením, vše proběhlo tak, jak mělo, i závodníci byli s trati spokojeni. Jen nám chyběli diváci.“ Okruh táhnoucí se celou Flemmichovou zahradou a částečně i mimo byl skutečně pestrý. Závodníci překonávali schody, překážky, výjezd do šikmého svahu, využita byla i stará bikrosová trať.

Ze zahraničí tentokrát mnoho závodníků nepřijelo, přesto se představili jezdci z Maďarska, Slovenska, Francie, Polska, Belgie a Švýcarska. V hlavním závodu mužů se na stupně vítězů postavili tři Češi, 1. Michael Boroš (ČEZ Cyklo Team Tábor), 2. Jakub Říman

(Auto Škoda Mladá Boleslav) a 3. Šimon Vaníček (ČEZ Cyklo Team Tábor). Čtvrtou až šestou pozici obsadili francouzští cyklokrosaři.

Největší formu z žen měla Maďarka Kata Blanka Vasová, která v podstatě od začátku jela vlastní závod. Pro druhé místo v kategorii žen elite si dojela Suzanne Verhoevenová z Belgie. Přestože se Češka Karla Štěpánová (Pushbikers XC Team) prala o třetí místo, nakonec ho získala Anais Morichonová z Francie, a Štěpánová tak získala nepopulární čtvrtou pozici. Útěchou jí však bylo vedení v cyklokrosovém poháru.

Závody juniorů vyhrál Matěj Stránský (IVAR CS – Author Team), který se stačil vyhnout hromadnému pádu v první zatáčce, druhý skončil Matyáš Fiala (ČEZ Cyklo Team Tábor) a třetí místo získal Pavel Jindřich (TJ Stadion Louny), za nimi skončili zahraniční jezdci z Francie a Švédska. Tři soutěžící v závodu juniorek si rozdělily umístění na stupních vítězů takto: 1. Anna Růžičková (Dukla Praha), 2. Kateřina Hladíková (IVAR CS – Author Team), 3. Fabienne Kipfmüllerová ze Švýcarska.

Foto a text: JS

Zdroj: www.cyklokros.cz

CENY A ROZMĚRY PLOŠNÉ INZERCE

ČERNOBÍLÁ INZERCE

celá strana	A4	3 000 Kč + DPH
1/2 strany	A4	1 500 Kč + DPH
1/4 strany	A4	700 Kč + DPH
1/6 strany	A4	500 Kč + DPH
1/8 strany	A4	350 Kč + DPH

BAREVNÁ INZERCE

celá strana	A4 barevné obálky	6 000 Kč + DPH
1/2 strany	A4 barevné obálky	3 000 Kč + DPH
1/4 strany	A4 barevné obálky	1 500 Kč + DPH

**Barevná inzerce do mimořádného vydání - uzávěrka 14. 12. 2020 (vyjde 15. 1. 2021)
banner 180x34 mm 1 000 Kč + DPH**

DPH v případě plošné inzerce činí 21 %. V ceně inzerce není započítáno grafické zpracování reklamy. Sleva 10% při opakovaném zveřejnění inzerce bez grafické úpravy nejméně 3x za sebou. Kontakty na redakci: rymarovsky.horizont@rymarov.cz, tel.: 732 102 489.

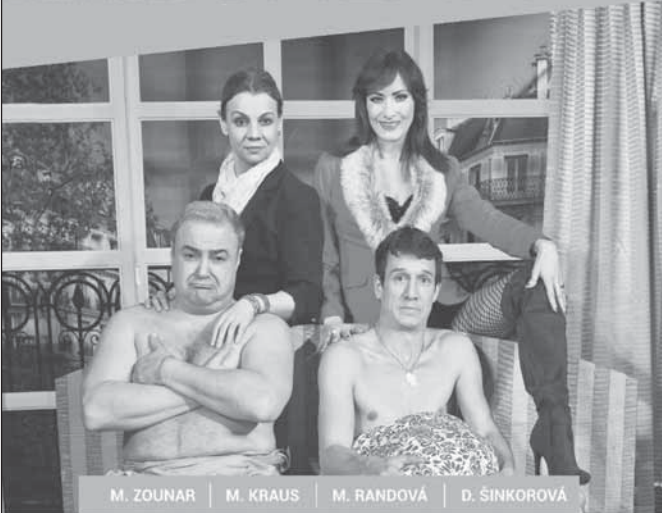

Vydavatel: Město Rýmařov, náměstí Míru 230/1, 795 01 Rýmařov, tel.: 554 254 100, <http://www.rymarov.cz>.

Periodický tisk územního samosprávného celku.

Uzávěrka dne: 18. 11. 2020. Redakce si vyhrazuje právo na zkrácení, případně úpravy nevyžádaných příspěvků a nemusí nutně souhlasit se souhlasnými uveřejněnými v příspěvcích dopisovatelů. **Redakce:** Jana Strnadlová. **Redakční rada:** Ing. Lenka Vavříčková, Mgr. Zdenka Přikrylová, Mgr. Vladimír Stanzel, Marcela Pavlová, Ladislav Žilka. **Adresa redakce:** náměstí Míru 230/1, 795 01 Rýmařov, tel.: 554 254 164, mobil: 732 102 489, e-mail: rymarovsky.horizont@rymarov.cz. **Vyšlo dne: 27. 11. 2020. Příští číslo vyjde 18. 12. 2020. Uzávěrka bude 9. 12. 2020. Grafická úprava novin:** Tiskárna APRO TISK, s. r. o., Lichnov 172, Lichnov 793 15, tel./fax: 554 230 027, e-mail: apro@iol.cz. Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR pod značkou MK ČR E 11017, ISSN 1214-4517. **Cena: 15 Kč.**

Sébastien THIÉRY
DVA nahatý CHLAPI
REŽISÉR
ANTONÍN PROCHÁZKA

M. ZOUNAR | M. KRAUS | M. RANDOVÁ | D. SINKOROVÁ

ZRUŠENO
Náhradní termín bude upřesněn.

TŘÍDÍME
JEDLÉ
OLEJE

Vánoční smažení bez výčitek!

Připojte se k lidem, kteří již vědí jak správně zlikvidovat použitý olej v domácnosti.

TRAFIN OIL, a.s., Kopeční 1009/12, 710 00 Ostrava, e-mail: odpady@trafinoil.cz, www.trafinoil.cz

třídímolej.cz Save the planet, reduce CO₂

 RD RÝMAŘOV

Firemní prodejna RD Hobby - vše pro dům a zahradu
v areálu RD Rýmařov s.r.o., na ulici 8. května,
výjezd z Rýmařova, směr Břidličná, druhá brána areálu – Kasard

 LETOS BUDEME OPĚT PRODÁVAT
VÁNOČNÍ
STROMKY
V RÝMAŘOVĚ

SMRKY A BOROVICE **V CENĚ OD 170,-**

KONTAKT RD Hobby:
tel.: 554 252 137
mobil: 725 424 516

OTEVÍRACÍ DOBA:
Út - Pá 9.00 - 11.00, 13.00 - 16.00 hod
Jinak dle telefonické domluvy

 RDHOBBY
...vše pro dům a zahradu.

FairCredit

FAIR CREDIT
TRADIČNÍ
PARTNER
VAŠICH VÁNOC
2020

**Letos o Vánocích
si dejte dobrou italskou
kávu raději doma**

**Půjčte si na nový kávovar
či Vánoce až 150 000 Kč**

Volejte
zdarma **800 888 120** www.faircredit.cz

Reprezentativní příklad SPVČN srovnatelný podle zákona o úvěrech v Příloze 1, 1. tabulka č. 2, 20/2014 Sb., o spotřebitelském úvěru. **Popis úvěru:** spotřebitelský úvěr v hodnotě na Kč 1000, výška spotřebitelského úvěru je 4 000 Kč, úrok je 8,99%, příjmový úbytkem splátky činí 383 Kč, celková částka 3533 Kč, a ne včetně po celou dobu trvání spotřebitelského úvěru (povinná), administrativní poplatky činí 800 Kč, odměna za hotovostní měnu splátky činí 1 200 Kč, celková částka k zaplacení je 4603 Kč, výše SPVČN do reprezentativního příkladu je 254,04 %, **Popis úvěru Maxi:** spotřebitelský spotřebitelský úvěr na 36 měsíců, výška spotřebitelského úvěru je Kč 2000 Kč, úrok je 8,99%, příjmový úbytkem splátky činí 822 Kč, celková částka 19 422 Kč, a ne včetně po celou dobu trvání spotřebitelského úvěru (povinná), administrativní poplatky ve výši 1000 Kč měsíčně, celková částka k zaplacení 33 192 Kč, výše SPVČN do reprezentativního příkladu je 848,00 %, za splnění podmínek spotřebitel Fair Credit s.r.o. Na účelůch smlouvy o spotřebitelském úvěru není právní nárok.

**UŽ MÁTE
PILU
DOMA?**

**PRÁVĚ TEĎ JSOU
BENZÍNOVÉ PILY
V AKCI.**

JIŽ OD 5 890 Kč

Markéta Šlaměníková
Malá Morávka 213
TEL: 723 912 274
PO-PÁ 8-12 13-16:30

Podzimní prodejní akce
od 1. 9. do 30. 11. 2020

STIHL

PĚSTITELSKÁ PÁLENICE
Pavel Krestýn
Šumvald

www.palenicesumvald.cz **Tel.: 608 743 544**

- pálíme na nejmodernější a nejrozšířenější prověřené technologie tradičního výrobce DESTILA s prokazatelně nejvyšší výtěžností
- 2 měděné destilační kolony o objemu 150 a 350 litrů
- pálíme již od 50-ti litrů kvasu
- doba na vypálení např. 500 litrů kvasu pouze 3 hodiny
- zetažení ultrazvukem zdarma
- zajistíme dovoz Vašeho kvasu k pálení
- uskladníme Váš kvas, popřípadě zpracujeme Vaše ovoce na kvas
- změříme obsah cukrů a stupně prokvašení v kvasu
- prodáváme kvasinky a enzymy k dokonalému prokvašení kvasu (až o 15% vyšší alk. a aromat. výnos)
- příjemné posezení, čepované pivo, udírna, káva zdarma

NÁBYTEK Polách

Z důvodu státem
nařízeného uzavření naší prodejny
doporučujeme zákazníkům,
kteří si chtějí zakoupit zboží,
navštívit náš e-shop:

www.postelexpres.cz

kontakt: 608 758 810
555 444 639

e-mail: nabytekkpolach.odbyt@seznam.cz

Lékárna Avion

Rýmařov, Nám. Míru 3

Vaše rodinná lékárna

SE ZÁKAZNICKOU KARTOU ZÍSKÁVÁTE:

SLEVA až 100 Kč
Z DOPLATKU NA LÉKY*

A PŘI NÁKUPU VYBRANÉHO SORTIMENTU
VOLNÉHO PRODEJE NAD 500 Kč

*Sleva z doplatku je poskytována ve formě neuplatnění maximální obchodní přírůžky a vztahuje se na léky hrazené z prostředků veřejného zdravotního pojištění

- U nás dostanete to co máte předepsáno (nezaměňujeme)
- 20% sleva na antikoncepci
- Věrnostní bodový systém
- Dovoz inkontinenčních pomůcek na území Rýmařovska zdarma
- Inzuliny bez doplatku

ZÁKAZNICKÁ KARTA

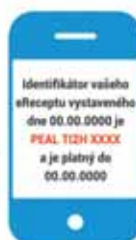
AKČNÍ PRODUKTY

NOVÁ SLUŽBA PRO VÁS!

Rezervační systém
eReceptů!

Rezervační systém
eReceptů na telefonním čísle
725 717 765 nebo e-mailu
avion@lekarnauhradeb.cz

Pro více informací
volejte: 725 717 765

Krok 1:

Přešlete nám z Vašeho
mobilu Váš **eRecept** formou
SMS na telefonní číslo
725 717 765
nebo **e-mailem** na
avion@lekarnauhradeb.cz

Vzor Vaší SMS / Váš mobil

Krok 2:

Léky Vám připravíme
v lékárně a budeme Vás
informovat o termínu
vyzvednutí na Váš mobil.

Vzor SMS lékárny / mobil lékárny

Rakytníček + multivitaminové želatinky 50 ks

Vánoční ozdoba zlatá, modrá nebo červená.
Oblíbené želatinky s vitaminy a rakytníkem na
podporu imunity v limitované vánoční edici.

Běžná cena

199 Kč

Akční cena

169 Kč

Nabídka platí do vyprodání zásob.

NEJEZDĚTE DO BRUNTÁLU! ŠETŘÍME VÁM PENÍZE A ČAS

Lékárna Avion, Rýmařov

Nám. Míru 216/3, Rýmařov
Tel.: 554 219 823
E-mail: avion@lekarnauhradeb.cz

www.lekarna-avion.cz

OTEVÍRACÍ DOBA:

Po – Pá 8.00 – 12.00 12.30 – 17.00
So ZAVŘENO
Ne ZAVŘENO

facebook.com/Lékárna Avion

15 LET KVALITNÍ PÉČE O VAŠE ZDRAVÍ